

HONDAKINAK PREBENITZEKO ETA KUDEATZEKO PLANAREN LABURPEN BETEARRAZLEA / 2020

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

INGURUMEN ETA LURRALDE
POLITIKA SAILA

DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE
Y POLÍTICA TERRITORIAL

HONDAKINAK PREBENITZEKO ETA KUDEATZEKO PLANAREN LABURPEN BETEARRAZLEA / 2020

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

INGURUMEN ETA LURRALDE
POLÍTICA SAILA

DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE
Y POLÍTICA TERRITORIAL

ARGITARALDIA:

2015eko martxoa

© EUSKO JAURLARITZA

Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioa
Ingurumen eta Lurralde Politika Saila

INTERNET:

www.ingurumena.eus

ARGITARATZAILEA:**Ihobe, Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoa
Eusko Jaurlaritza**

Ingurumen eta Lurralde Politika Saila
Donostia-San Sebastián, 1 - 01010 Vitoria-Gasteiz

DISEINUA:

Canaldirecto
www.canal-directo.com

EDUKIA:

Dokumentu hau Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Politika Saileko taldeak eta Ihobe Ingurumen Jardukerako Sozietate Publikoak egin du, UTE Cimas-Inguru eta Hazi Fundazioa enpreseekin lankidetzan.

LG (LEGE-GORDAILUA)

BI-389-2015

AURKIBIDEA

HITZAURREA 05

1. Planaren justifikazioa
2. Aurrekariak eta eskumen-banaketa

DIAGNOSTIKOA 06

1. Egungo egoera Europan
2. Hondakinen sorreraren eta kudeaketaren egungo egoera EAEn

PLANGINTZA 16

1. Printzipioak
2. Helburu Estrategikoak
3. Jarduera-Programak
 - Prebentzio Programa
 - Gaikako Bilketa eta Bereizketa Programa
 - Hondakinen Berrerabilpenerako, Birziklapenerako eta Balorizazioarako Programa
 - Eliminazioa Optimizatzeko Programa
 - Administrazioaren Eredugarritasunaren eta Gobernu Egokiaren Programa
4. Beharrezko azpiegiturak
5. Planaren baliabide ekonomikoak
6. Planaren jarraipena eta ebaluzioa
7. Merkatu-Aukeren Sustapena

JARDUERA ZEHATZEN ERANSKINA 32

1. Prebentzio programaren jarduera zehatzak
2. Gaikako bilketa eta bereizketa programaren jarduera zehatzak
3. Berrerabiltzeko prestakuntza, birziklapen eta balorizazio programaren jarduera zehatzak
4. Eliminazioa optimizatzeko programaren jarduera zehatzak
5. Administrazioaren eredugarritasunaren eta gobernu egokiaren programaren jarduera zehatzak

/ HI- TZAU- RREA

1. PLANAREN JUSTIFIKAZIOA

Ingurumenaren Babes Orokorrari buruzko 3/1998

Legearen arabera, Eusko Jaurlaritzari dagokio ingurumenaren arloko araudia egitea eta onartzea ezarritako eskumen-esparruan.

Halaber, **zenbait zuzentarau baliogabetzen dituen hondakinei buruzko 2008ko azaroaren 19ko Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2008/98/CE Zuzentarauak (Hondakinen Esparru Zuzentarau (HEZ) bezala ere ezaguna)** hondakinak prebenitzeko eta kudeatzeko planak ezartzeko betekizuna ezartzen du; horiek euren sorrerari eta kudeaketari lotutako ingurumen inpaktuak kontuan hartzea sartu behar dute euren garapen- edo azterketa-prozesuan.

Hondakinei eta lurzoru kutsatuei buruzko uztailaren

28ko 22/2011 Legeak ezartzen du Autonomia Erkidegoei dagokiela hondakinak prebenitzeko programak eta hondakinak kudeatzeko autonomia-planak prestatzea.

2. AURREKARIAK ETA ESKUMEN-BANAKETA

«Garapen Iraunkorraren Euskal Ingurumen Estrategiaren (2002-2020)» (GIEIE)¹ garapenak «baliabideen eta hondakinen kudeaketa arduratsua» bere bost ingurumen helburuetako bat bezala identifikatzen du.

Aipatutako helburua a posteriori garatu da Eusko Jaurlaritzaren Ingurumen eta Lurralde Politika Sailak (ILPS) prestatutako 2015-2020 aldirako Ingurumen Esparru Programan (IV. IEP). Hondakinei eta baliabideei dagokienez, adierazitako IV. IEPren 2. helburu estrategikoan jaso da Euskadi ekonomia lehiakor, berritzaile, karbono isurketa txikiko eta baliabideen erabilpenean eraginkor bihurtzea. **Plan honetan, proposatutako helburu estrategikoak eta horiei lotutako jarduera-programak, eta zehaztutako jarduerak bat datoz aipatutako IV. IEPren helburu estrategikoarekin.**

«Euskal Autonomia Erkidegoaren Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2020 Planak» hondakinei eta lurzoru kutsatuei buruzko 22/2011 Legearen (HLKL) 14. (hondakinak kudeatzeko planak eta programak), **15.** (hondakinak prebenitzeko programak), **16.** (Neurri eta tresna ekonomikoak), **21.** (hondakinen bilketa, berrerabiltzeko prestaketa, birziklapena eta balorizazioa) eta **31.** (produktuaren ekoizlearen zabalduetako erantzukizuna)n **artikuluetan ezarritakoari erantzungo dio, prebentzioaren eremuan.**

Ingurumen eta Lurralde Politika Sailaren bidez, **Eusko Jaurlaritzak** esparru-koordinazioko eta plangintzako eskumenak ditu, planean helburu diren hondakin-fluxu guztietan, bai eta kudeaketa zuzeneko eskumenak industrialetan ere, Ingurumen Administrazioako Zuzendaritzaren bidez. Aldiz, hiri-hondakinen kudeaketa udalbatzen eskumen zuzena da eta, subsidiarioki, Foru Aldundiena.

Hiri-hondakinen arloan, Ingurumenaren Babes Orokorrari buruzko otsailaren 27ko 3/1998 Legeak jaso bezala, Euskal Autonomia Erkidegoko Ingurumen Erakundeari dagokio (Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Politika Saila):

- hiri-hondakinen kudeaketaren esparru-plangintzaren prestakuntza, bai eta
- Apirilaren 24ko 11/1997 Legean zehaztutako kudeaketa-sistema integratuen baimena, ikuskapena eta onespina ere.

Aldiz, hiri-hondakinen arloan, lurralde historikoen foru-organoei (Foru Aldundiak) dagozkien eskumenak honako hauek dira:

- Lurralde historiko bakoitzean, hiri-hondakinen kudeaketaren plangintzaren garapena, dagozkien foru-planen bidez.
- Lurralde historiko bakoitzaren eremuan, udal-jardueren koordinazioa, arlo horretako zerbitzuak modu integramean ematen direla bermatzeko.
- Hondakinak kudeatzeko udalaz gaineko azpiegituren bultzada.

Arlo horretan, eskumen horien koordinaziorako, EAEko Hiri Hondakinak Koordinatzeko Organoa (HHKO) dago; bertan, Eusko Jaurlaritzako eta hiru Foru Aldundietako Ingurumen Sailak daude.

Alde horretatik, kontrakoa zehaztu ezean, Plan honetan, etxeko zein merkataritzako zaborrekin sustatutako jarduerak HHKOren esparrutik sustatuko dira, eta dagozkien hondakinen foru-planetan sartzea bultzatuko da, aztertzen direnean. Arlo horretan, 2014an, Plan honetan baino zehatzago garatuko dira EAEko Hiri Hondakinen Esparru Plangintzarako Zuzentarauak. Horretarako, era koordinatuan lan egingo da Foru Aldundiekin.

DIAG- NOSTIKO

1. EGUNGO EGOERA EUROPAN

2008an, HEZ deitutakoa onartzen da; horrek prebentzioa eta kudeaketa-hierarkiaren aplikazioa protagonismo handia hartzen duten esparru estrategiko berria ezartzen du. 2005eko Hondakinen prebentzioari eta birziklapenari buruzko gaikako strategiaren aurrerapen-mailari buruzko txostena argitaratu zuen 2011n Europako Batzordeak. Txosten horrek hauxe dio:

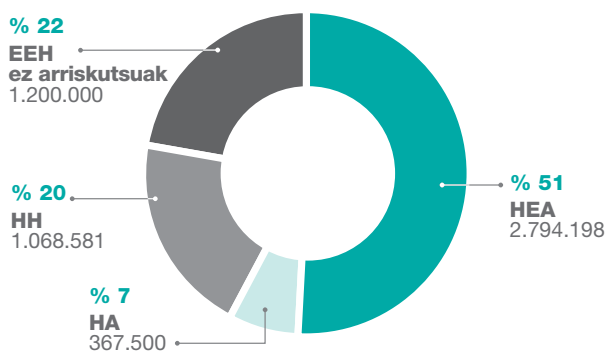
- Estatu kide gehienetan, **hondakinen sorrera gora doala edo, kasurik onenean, egonkortzen ari dela dirudi** eta, beherakadak antzematen diren kasuetan, analisi gehigarria egin behar da, beherakada hori krisi ekonomikoaren eraginaren, jakinarazpen-metodoen aldaketaren edota prebentzioaren inguruko aurrerapenen ondorioa ote den egiaztatzeko.
 - Hondakinen **prebentzio kuantitatiboak aurrerapen esanguratsuak erregistratzen ez** baditu ere, sustantzia arriskutsuen erabileraren murrizketari buruzko SAEM Zuzentzarauaren aplikazioari dagokionez, horrek potentzialki arriskutsuak izan daitezkeen 110.000 t/urteko murrizketa ahalbidetu du. Gainera, **hondakin arriskutsuek** (guztizkoen % 3) **behera egiten jarraitzen dute EB-12n**, batez ere, teknologia garbierari esker; nolahi ere, EB-27n, urteko % 0,5eko gorakada ikusten da, eta hori, aldi berean, disoziazio erlatiboa da, BPGren hazkundeari dagokionez.
 - **2008an, birziklapenak % 38 egin zuen gora;** hori % 5eko gorakada izan zen, 2005. urteari dagokionez, eta % 18koa, 1995. urteari dagokionez. Bere aldetik, zabortegetara bidalitako hondakin-kopuruaren beherakada erregistratu da: % 40 gutxi gorabehera, 2008an, 2005eko % 49ren eta 1995eko % 65aren aurrean.
 - **Hondakinen energia-berreskurapenaren hazkundeak** (2005ean, pertsonako 96 kg-tik, 102 kg-ra, 2008an)
- energiaren ekoizpenaren hazkundera eragin du: EB-27ko energiaren ekoizpen osoaren % 1,3 inguru hiriko hondakin solidoen balorizazio energetikotik dator.
- **Hondakinen tratamenduari dagokionez, 2009an, hondakinen kudeaketa- eta birziklapen-industriren negozio-bolumena** 95 milioi eurokoa zen. Sektoreak 1,2 eta 1,5 milioi lanpostu artean sortzen ditu, eta EBko BPGren % 1 inguru adierazten du.
 - **Informazioa lortzeari dagokionez, 2008an,** «Hondakinen eta euren kalitatearen estatistikei buruzko 2150/2002 Araudiaren arabera bildutako estatistikei buruzko Txostena» argitaratu zen. Txosten horrek ondorioztatzen zuen erregelamenduak **ezarritako betebeharrak datuak biltzeko estatu-sistemen aurrerapen metodologikoak eta aldaketak ekarri dituztela; nolahi ere, oraindik hobetzeko tarte dago** ingurumenari buruzko organoek irizpideak bateratzeari dagokionez, bai eta nekazaritzan, abeltzaintzan, ehizan, basogintzan, arrantzan eta zerbitzuen sektorean sortutako hondakinen datuak sartzeari, enpresa txikiek sortutako hondakinak kuantifikatzeari zein materialen eta bestelako prebentzio vs berrerabiltzearen, birziklatze vs berreskuratzearen kontzeptuei dagokienez ere.
 - Orokorrean, estatu kide aurreratuenean hondakinen kudeaketaren hierarkia aplikatzearen aldeko apustu argia egin dutela ondorioztatu da eta, ondorioz, birziklapen-merkatuetarako baldintza onuragarriagoak sortu dituzte, tresna juridikoen eta ekonomikoen erabilera ezin hobeari esker, bai eta zabortegetan hondakinak isurtzeko debekuei, hondakinen hierarkiaren arabera tasen eta zergen ezarpenari eta ekoizlearen erantzukizun kontzeptua hainbat hondakin-fluxuetan aplikatzeari esker ere. Horrek hondakinak kudeatzeko kostuen etengabea barneratzea eragin du, produktuen eta zerbitzuen prezioan.

2. HONDAKINEN SORRERAREN ETA KUDEAKETAREN EGUNGO EGOERA EAEN

Hondakinen sorrera

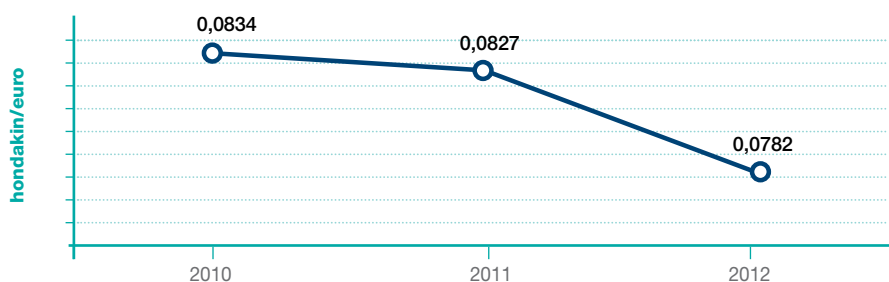
2010ean, EAeko hondakinen sorrera **5.430.279 tonakoa izan zen**; horien erdia (2.794.198 t; % 51) hondakin ez arriskutsuak izan ziren; % 22 (1.200.000 t), berriz, eraikuntzako eta eraispenerako hondakin ez arriskutsuak; % 20 (1.068.581 t), hiri-hondakinak, eta % 7 (367.500 t) hondakin arriskutsuak.

1. IRUDIA.
SORTUTAKO HONDAKINEN TIPOLOGIA (2010)
Datuak tonatan

Azken urteetan, **hondakinen sorkuntzan jaitsiera bat gertatu da**, neurri batean atzeraldi ekonomikoaren eraginez, baita baliabideak modu eraginkorragoan erabiltzearen eraginez ere, hondakinen BPGaren araberako sorkuntzaren datuek erakusten duten bezala –prezio konstanteekin–, 2010, 2011 eta 2012 urteekin lotuta. Hauexek dira datuak:

2. IRUDIA.
GUZTIZKO HONDAKINAK/BPG PREZIO KONSTANTEETAN (2010)

EAEn, bertako industria-jarduerak eta bere ekoizpen-prozesu esanguratsuei lotutako hondakinen sorrerak baldintzatzen dute hondakinen sorrera.

la hondakin guztiak (% 94,95) sortzen dituzten **jarduera-sektoreak** bost dira:

- Metalen ekoizpenaren eta eraldaketaren sektorea: 1.746.121 t; % 32.
- Eraikuntzaren sektorea: 1.240.248 t; % 23.
- Hiri-hondakinak eta antzekoak: 1.071.583 t; % 20.
- Egurraren eta paperaren sektorea: 579.481 t; % 11.
- Hondakinak eta urak tratatzeko sektorea: 518.518 t; % 10.

Beste edozer sektoreren ekarpena % 2tik beherakoa da.

Hondakinak kudeatzea

Gaur egun **hondakinen tratamenduko azpiegituren sare nahikoa dago oro har**. Nolanahi ere, beste Autonomia Erkidego eta Estatu batzuetara esportatzeko beharra dago, hurrengo korronteetan:

- Kutsatutako lurzoru arriskutsuak.
- Aluminioaren bigarren fusioaren zepa gaziak, egun, existitzen den birziklapenerako instalazio espezifiko bakarrera bidaltzen direnak.
- Errausketarako esportatu ohi diren hondakin halogenatuak.
- Tratutako hondakinen soberakinak (materia organikoa, adibidez), bere balorizaziorako.

Hondakinen inportazioei dagokienez, EAEn existitzen diren birziklapen instalazioetan eta altzairutegietan, Estatutik zein Europatik iritsitako metalen berreskurapenera zuzendutakoak nabarmentzen dira.

Uneotan daukagun erronka gure birziklatze eta balorizazio azpiegituren ustiaketa ahalik eta gehien maximizatzea da, tratamendu gaitasun hori bultzatuz zabortegetara ahalik eta hondakin gutxien eramateko asmoz. Azken batean, uneotan balorizazio eta ezabapen indizeen artean dagoen orekarekin amaitzea da helburua, betiere, noski, balorazioaren mesedetan.

Alde horretatik, lehentasunezko zenbait korronteetarako, eta bere kudeaketaren aurreikusitako bilakaera positiboa bada ere, baliteke aurretratamendu-gaitasuna osatzeko azpiegiturak behar izatea, ondoren balioztatzeko. Printzipioz, korronte horiek honako hauek lirateke:

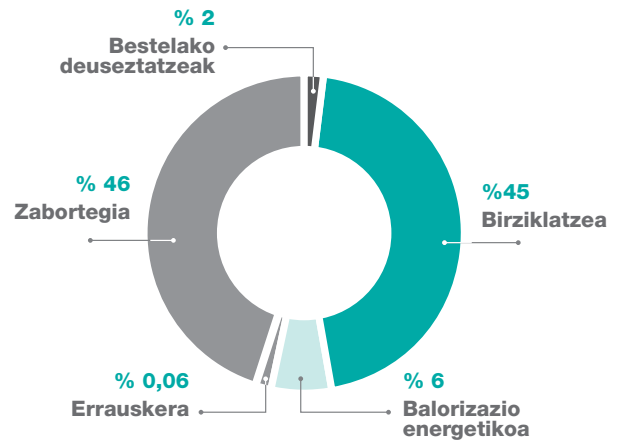
- Galdaketako hondarrak (moldekatze berdeko hondarrak eta zatiki finak eta moldekatze kimikoko hondarrak eta zatiki finak).
- Pasta- eta paper-lohiak (tinta-kentze lohiak, araztegi-lohiak, kaustifikazioko hondarrak eta kare-lohiak).
- HUA lohiak.
- Pila kategoria batzuk (NiMH, NiCd, litiozkoak).

Kudeaketa-tratamenduak hurrengo irudiaren arabera banatuta daude hondakinen globalean (ikus 3. irudia).

Balorizazio- (% 51) eta eliminazio-**tratamenduak** (% 49) antzeko ehunekotan aplikatzen dira. Horrela, sortutako hondakinen % 45 birziklatu egiten da; % 6 energetikoki balioztatzen da; % <0,1 erraustu egiten da; % 47 zabortegean uzten da, eta gainontzeko %2ak eliminazio-tratamenduak jasotzen ditu; hala nola, eragiketa fisiko-kimikoak.

Sektore nagusien artean, birziklatze-tratamenduak **siderometalurgiaren** eta **zur/paperaren** sektoreetan aplikatzen dira nagusiki; aldiz, **hondakinen eta uren tratamenduaren** sektorean, eliminazioa gehiago aplikatzen da. Eraikuntzako eta eraispeneko hondakinek, hirikoek eta antzekoek bi motetako tratamenduak jasotzen dituzte, modu berdintsuan.

3. IRUDIA HONDAKIN-TRATAMENDU MOTEN BANAKETA (2010)

Gailu elektriko-elektronikoen hondakinak, indar gero eta gehiagoko korrontea.

Berrerabiltzeko tratatutako eraikuntzako eta eraispeneko hondakinak.

Iturria: Orobio

Korrante nagusien kudeaketa honako taula honetan dago azalduta:

1. TAULA.
HONDAKINEN KORRANTE NAGUSIEN KUDEAKETA EAEN (2010).
Datuak tonatan

Korrante nagusiak	Guztira	Birziklatzea		Balorazio energetikoa		Zabortegean utzia edo bestelako deuseztapenik		
		t	%	t	%	t	%	
ARRISKU-TSUAK EZ DIREN HONDAKINAK	Altzairutegietako zepak	910.367	463.160	51%		447.206	49%	
	Pasta- eta paper-lohiak (tinta-kentze lohiak, araztegi-lohiak, kaustifikazioko hondarrak eta kare-lohiak)	221.288	130.560	59%		90.728	41%	
	Zerrautsa eta zuraren txirbilak	180.620	142.690	79%	23.481	13%	14.450	8%
	Txatarra	179.070	155.791	87%			23.279	13%
	Hondakin-urak tratatzeko lohiak	139.437	6.972	5%	69.719	50%	62.747	45%
	Galdaketako hondarrak (moldekatze berdeko hondarrak eta zatiki finak eta moldekatze kimikoko hondarrak eta zatiki finak)	133.382	45.068	34%			88.314	66%
EEH	Eraikuntzako eta eraispeneko hondakinak	1.200.000	624.000	52%		576.000	48%	
HONDAKIN ARRISKU-TSUAK	Altzairutegietako hautsa	1.305	102.229	99%		1.305	1%	
	Desugerketa-azidoak	10.626	42.162	80%		10.626	20%	
	Aluminioaren bigarren mailako ekoizpenaren zepa gaziak		27.404	100%				
	Taladrinak	9.678	3.082	24%		9.678	76%	
	Aluminioaren bigarren mailako ekoizpenaren galauts beltzak		11.644	100%				
	Azalerako tratamenduen lohiak	10.294	470	4%		10.294	96%	
	Olioak eta hondakin oliotsuak	12.689	11.134	46%	613	3%	12.694	51%
	Kutsatutako lurzoru arriskutsuak	1.364					34.346	100%
HIRI-HONDAKINAK	Papera/kartoia	318.183	162.417	51%	40.860	13%	114.906	36%
	Biohondakinak	261.429	4.357	2%	73.339	28%	183.734	70%
	Ontzi arinak	136.341	21.472	16%	34.096	25%	80.773	59%
	Beira	98.061	51.024	52%		0%	47.038	48%
	Ehun-gaiak	31.184	3.627	12%	10.606	34%	16.951	54%
	Tamaina handikoak	25.262	2.453	10%	11.781	47%	11.027	44%
	Egurra	23.725	14.966	63%	2.668	11%	6.092	26%
	Etxetresna elektrikoak	13.773	3.540	26%	1.672	12%	8.561	62%
	Plastikoak	12.271	6.532	53%	1.852	15%	3.887	32%
	Lorezaintza	13.033	8.902	68%		0%	4.131	32%
	Metalak	9.767	6.263	64%		0%	3.504	36%
	Etxeko arriskutsuak	3.731	504	14%		0%	3.226	86%
	Landare-olioak	3.384	3.285	97%		0%	100	3%
	Pilak/Bateriak	2.524	429	17%	34	1%	2.061	82%
	Fluoreszenteak	79	71	90%	1	1%	7	9%

EAEn sortutako **hondakin ez arriskutsuen 2.794.198 tonetatik**, 2010ean, ia erdia (1.328.653 t; % 48) prozesu termiko siderometalurgikoetatik ondorioztatzen dira (EHZ 10). Zur/paperaren sektoreko hondakinek (EHZ 03; 579.482 t; % 21) eta hondakinen eta hondakin-uren tratamendukoek (EHZ 19; 505.512 t; % 18), hurrenez hurren, osatzen dute sortutako hondakin guztien % 86 elkartzen dituen **sektoreen triada**.

Balorizazio- eta eliminazio-**tratamenduen** aplikazioa ia parekatuta dago; izan ere, guztizkoaren % 51 balioztatzen da (materialki balioztatutako 1.286.728 t eta energetikoki balioztatutako 128.269 t) eta eliminazio-tratamenduak aplikatzen dira (zabortegian uztea) gainontzeko % 49ren gainean (1.379.201 t).

Hondakin arriskutsuen artean, altzairugintzako hautsak **sorrera handieneko korrontea** dira (103.534 t), eta ia guztiz birziklatzen dira (% 99). Aluminioaren bigarren mailako ekoizpeneko desugerketa-azidoek (52.788 t, birziklapenaren % 80) eta gatz-zepek (27.404 t, birziklapenaren % 100) sortutako korronte nagusien taldea osatzen dute.

Pixka bat urrunago, antzeko urteko sorrera duten hainbat korronte daude: taladrina (12.760 t; birziklapenaren % 24, hondakinaren izaerak mugatuta), aluminioaren bigarren mailako ekoizpenaren galauts beltzak (11.644 t; birziklapenaren % 100), mekanizatuko lohiak (10.764 t; birziklapenaren % 2), bere izaerak mugatuta), etab.

Aparteko aipamena merezi dute bi korronte:

- EHZ 13ren barnean sartutako olioak eta hondakin oliotsuek EHZ kode ezberdinak dituzte, euren izaeraren arabera; ondorioz, ez daude berezita sorrera handieneko korronteen artean; hala ere, guztira, 24.441 tonako urteko sorrera aurkezten dute. EHZ horretan lohi eta ur oliotsuak sartzeak sortutako osoaren ia erdiak eliminaziozko tratamendu fisiko-kimikoak jasotzea eragiten du. Zehazki, printzipioz leheneratu daitezkeen halogenatu gabeko olioen urteko sorrera 7.032 tonakoa da.
- Kutsatutako lurzoru arriskutsuak urteko ekoizpenetik kanpo dagoen korrontea dira; izan ere, iraganean gauzatutako ekintzen ondorioa dira. Nolanahi ere, bere urteko sorrera oso esanguratsua izatera iritsi daiteke (34.346 t, 2010ean) eta, nagusiki, eraikuntzaren sektorean erregistratutako jarduerara dago lotuta.

Hiri-hondakinei dagokienez, 2010ean, EAEn, hiri-hondakinen 1.068.581 tona sortu ziren, 841.827 tona (% 79) etxeetan eta 226.754 tona (% 21) saltokietan, erakundeetan eta industrietan. Hori urteko etxeko zaborren 492 kg-ko per capita ratioa da, Europako 12en batezbestekoa baino handiagoa (485 kg/bizit) eta Erresuma Batua edo Danimarka bezalako herrialdeetako baino txikiagoa. Biohondakina, paper-kartoia eta edukiontziak sorrera horren bi heren dira.

Hiri-hondakinen erronka handia era horretako hondakinak % 10 murriztea izango da 22/2011 legearen 15. artikulua arabera; hau da, 492 kg/biztanle izatetik 2020an 443 kg/biztanle izatera igarotzea.

Bigarrenik, 22/2011 Legearen 22.1. a) artikulua arabera, 2020 aurretik, birziklagarriak diren hiri-hondakinen % 50 berrerabilpenerako prestakuntzara edo birziklapen-prozesuetara zuzendu beharko dira. Hein handiagoan edo txikiagoan, hiru lurralde historikoetan ezartzen ari den biohondakinen gaikako bilketak eta bereizketak modu erabakigarrian eragingo dute helburu horren lorpenean. Era berean, edukiontzi arinek hobetzeko tarteak aurkezten dute.

Konposta egiteko gaika bildutako hondakin organikoak.

Iturria: residuosprofesional.com

Hondakin-fluxuen etorkizuneko bilakaera

Hondakin-korrante ezberdinen 2020rako bilakaerak **jarduera ekonomikoaren jokabidearen** eragin handia izango du eta, bereziki, EAEko hondakinen sorreran eragin handiena duten sektoreena: siderometalurgia, pasta-papera, eraikuntza, etab.

Egunekoa bezalako egoeran, **ez da erraza** sektore horiek 2020an izango duten jokabideari buruzko **iragarpenak egitea**. Hala ere, aurreko atzeraldietan izandako esperientziaren arabera, industria-sektorearen berreskurapena horren beherakada baino mantsoagoa izan ohi da; etxeetako kontsumo-maila beherakadaren antzeko abiadurarekin berreskuratu daitekeen bitartean.

Nolanahi ere, sorreraren arloan, aipatzekoa da EBK **aldi honetan euren sorrera handitu dezaketen zenbait korrante** identifikatzen dituela³, kontsumo-joerak direla eta, batez ere. Aipatutako korranteak **elikadurako, etxebizitzako** (eraikinen eraikuntza, eraispena eta horien ekipamendua hartzen ditu barne) edo **mugikortasuneko** sektoreko produktuen kontsumotik ondorioztatzen dira eta, horien bilakaeraren iragarpen egokiagorik ezin bada egin ere, ekintza espezifikoaren helburu eta lehentasuneko foku dira, Planeko Prebentzio Programan. Horien artean, ondokoak nabarmenduko ditugu:

- **Biohondakinak:** Haragi-produktuen aurrean fruten eta barazkien kontsumoaren hazkundeak eraginda.
- **EEH eta GEEH:** Etxebizitzarako eraikitako azaleraren hazkunde txikia aurreikusi da. Hala ere, aspektu horrek egoera ekonomikoaren eta lotutako ezjakintasunaren eragin handia du. Nazioarteko Energia Agentziak (NEA) (2009) espero du aparatu elektriko-elektronikoen erosketak eta erabilerak gora egitea aurrerantzean ere.
- **Erabiltzen ez diren ibilgailuak eta lotutako hondakinak:** 25en European, 2010 eta 2030 artean, % 30 gehigarriko hazkundea espero da mugikortasunaren eskarian eta antzeko patroiekin (inpaktu handiko garraiobideen erabilerak). Hori dela eta, erabiltzen ez diren ibilgailuek eta horiei lotutako hondakin guztiek funtsezko rola hartzen dute prebentzio-politikan.

Bere aldetik, **sortzen ari diren hondakinen** arloan, printzipioz, ez da espero inongo korrante berririk sorrera esanguratsua lortzea baina, nolana ere, arreta berezia jarri beharko zaio fluxu berri horien kudeaketari; hala nola, itsasontzien desegitearen ondoriozko hondakinak, bioteknologiaren eta nanoteknologiaren hondakinak, hondakin aeronautikoak, nanomaterialak, bioplastikoak, konposite-hondakinak eta erretxinak, etab.

Kontsiderazio horien ara bera, **hondakinen arloko ekintzen plangintza aurreikusten ez duen egoeran**, honako sorrera-baloreak lortu litezke (ikus 4. irudia).

Ikus bezala, 2020an, hondakinen frakzio ezberdinen sorrerak 5.993.208 tona ekar ditzake, eta 2007an lortutako balorea baino balore txikiagoa izango litzateke; urte hori inflexio-puntua izan zen, krisia hasi aurreko hondakinen sorrerari dagokionez.

Bere aldetik, hondakinen **Planaren aplikazioa aurreikusten duen egoeran**, 2020an, hondakinen sorrera 2010ekoa baino % 10 txikiagoa izan beharko litzateke, 22/2011 Legearen 15. artikuluan jasotako helburu hori barneratuta. Kasu horretan, hondakinen sorrera osoa 4.863.579 tonakoa izango litzateke. (ikus 5. irudia).

Jarduera ekonomikoaren garapenak eta prebentzio-neurrien ezarpen-mailak EAEko hondakin-sorreraren benetako bilakaera definituko dituzte.

Existitzen diren hondakinen birziklapen-, balorizazio- eta deuseztapen-instalazio nagusiak

Egun, EAEk hondakin arriskutsuak eta ez arriskutsuak biltzeko eta tratatzeko sarea du. Halaber, hiri-hondakinak biltzeko eta tratatzeko sare espezifikoak du, lurralde historiko bakoitzerako, kasu honetan. Hala ere, hobetzeko aukerak daude, balorizazioaren arloan (ikus 2. taula).

Industriako hondakin arriskutsuak eta ez-arriskutsuak

Orokorrean, hondakin arriskutsuen eta ez-arriskutsuen **bilketak** modu pribatuan gauzatzen da, hondakinaren

³ Informazioa dokumentu honetatik atera da: «European Environment. State and Outlook 2010. Consumption and the environment». Europako Batzordeak argitaratua, azaroan 2010.

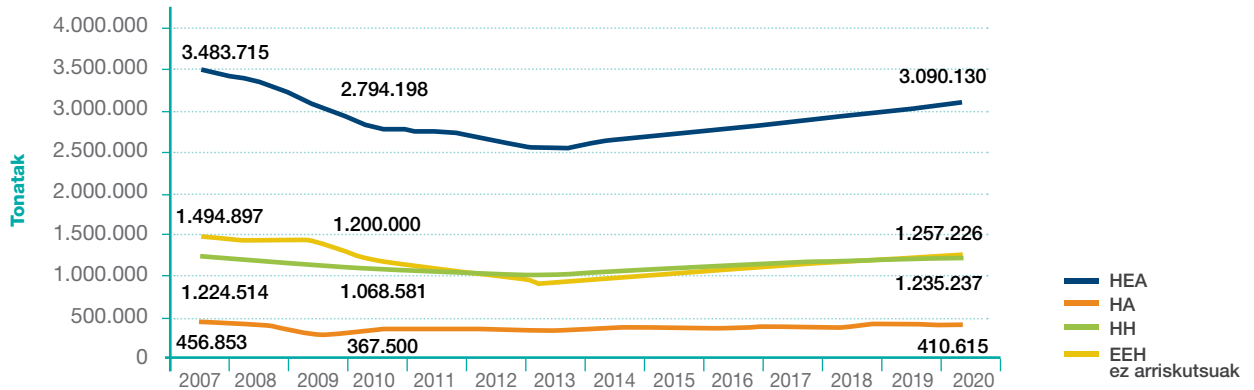
ekoizlearen eta kudeatzailearen akordioaren bidez; ondorioz, merkatuko parametroek alderdien arteko hurbiltasun geografikoko irizpideek baino garrantzi handiagoa izan dezakete.

Nolanahi ere, geografikoki kokatutako industria-hondakinen bilketak egitera zuzendutako zenbait ekimen sortzen ari dira; hala nola, «San Markos Mankomunitatea eratzen duten

udaletako Industria- eta enpresa-eremuetan zein teknologia-parkeetan, hondakinen bilketa-zerbitzua arautzen duen Ordenantza»; horrek 14 hondakin-mota ezberdin hartzen ditu barne, funtsean, hirikoen antzekoak badira ere.

Kasu horietan, erronka ez datza baimendutako kudeatzaileen sarearekin estalitako bilketa-kanal berrien gaikuntzan, baizik eta **bereizketa egokian, hondakinen-**

4. IRUDIA. HONDAKINEN SORRERAREN BILAKAERA PLANA HARTU GABE

5. IRUDIA. HONDAKINEN SORRERAREN BILAKAERA PLANA HARTUTA

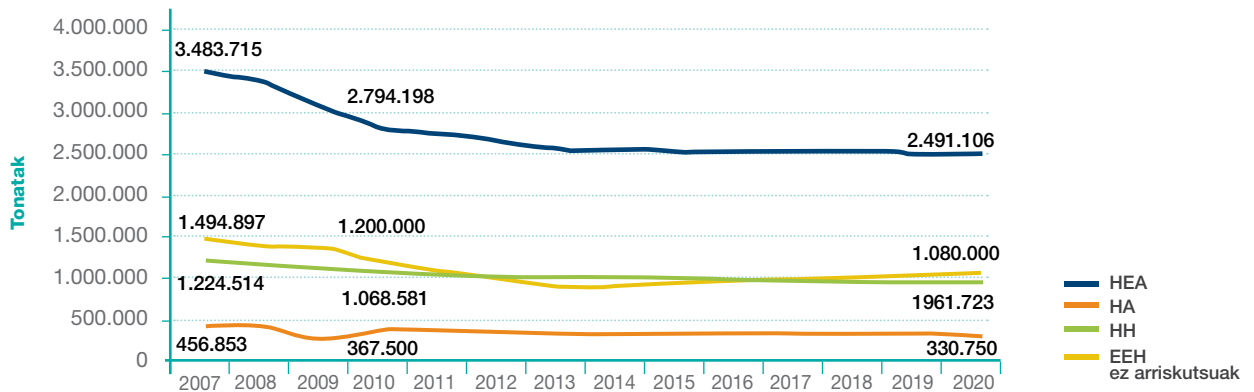

TABLA 2.
EXISTITZEN DEN TRATAMENDU-GAITASUNAREN LABURPENA

Hondakin mota	Bilketa	Balorizazioa	Eliminazioa
Hondakin ez arriskutsuak	Bai	Lanaldi murriztuan	Bai
Hondakin arriskutsuak ⁴	Bai	Lanaldi murriztuan	Lanaldi murriztuan
Hiri-hondakinak	Bai	Lanaldi murriztuan	Bai

⁴ Hondakin arriskutsuak biltzeko eta tratatzeko sarea zabala bada ere, ez dago azken prozesadorerik tipologia guztietarako. Zenbait hondakin-korrontek oso instalazio espezifikoak eskatzen dituzte; horiek lanez justifikatuko lirateke, EAEn existitzen den sorrera-bolumena dela eta.

ekoizleen aldetik, ahal den heinean, hondakinen nahasketak saihestuta.

Tratamendurako ezarritako gaitasunak 2020rako Planean aurreikusitako hondakin arriskutsuen eta ez-arriskutsuen sorrera har lezakeela jotzen da. Nolanahi ere, korrante batzuentzat (galdaketako hondarrak, pasta- eta paper-lohiak, HUA lohiak) aurretratamendurako eta merkatuan erabiltzeko irtenbideak bilatu behar dira.

2 korrante jakin batzuei dagokienez, tratamendurako eta/edo balorizatorako azpiegiturak benetan behar diren zehaztasun handiagoz erabaki behar da; hain zuzen, EEHei dagokienez Gipuzkoako Lurralde Historikoan eta kutsatu gabeko hondatutako lurrei dagokienez. A priori, azken korrante horretan susmatzen da azpiegitura(k) beharrezkoa(k) izan daite(z)keela hondatutako lurra egokitzeko eta biltegitratzeko haien balorizazioari begiera, eta geldoen zabortegia(k) ere beharrezko izan daite(z)ke balioztatu ezin den emaitzako frakzioa botatzeko.

Hiri-hondakinak

BILKETA SISTEMEN arloan, edukiontzia da aukera zabalduena, egun, frakzio organikoaren, beiraren, edukiontzien, paper-kartoiaren, olio begetalaren, pilen, frakzio berrerabilgarriaren (arropa, zapatak eta bestelako osagarriak, etxetresna txikia, liburuak, jostailuak, etxeko hornidura eta bazarreko bestelako objektuak) gaikako bilketarako eta bereizketarako eta gainontzeko frakzioaren masazko bilketarako unitate zehatzak egonda.

Bilketa bakoitzaren ezarpen-maila eremu geografikoaren arabera aldatzen da.

Atez ateko bilketa une zehatzetan aplikatu da urteetan zehar zenbait frakziotan; hala nola, jatorri komertzialeko kartoia edo beira edo bolumen handiko tresna jakin batzuk. Hala ere, azken urteetan, etxeko hondakin guztietarako ezartzen hasi da, Gipuzkoako Lurralde Historikoan, batez ere.

Tamaina handikoen eta GEEHen kasuan, gehien erabiltzen den bilketa-sistema **kalean uztea, kutxa irekiko kamioi**

baten bidez jasotzea eta metatzea da, udal-erakundeek antolatua.

Beste esperientzia batzuetan, bilketa-kontzeptua desagertu egiten da; izan ere, ekoizleak hartzen du bere gain hondakinen garraioa. Horien artean hauek nabarmendu behar ditugu: **autokonpostajea** eta **komunitate-konpostajea, garbiguneak, saltokian ematea** eta **hornitzaileari itzultzea.**

Edozer kasutan, hobekuntza-tartea antzematen da zenbait frakzioko bilketa-sistemetan; hala nola, herritar-mailan sortutako egiturazko fibrozementua, biohondakinak, margoen soberakinak, berrerabili daitezkeen objektuak (ehun-gaiak, jostailuak, liburuak, etab.), olioak, etab.

BALORIZAZIO ETA ELIMINAZIO INSTALAZIOEN

hedapenak Hiri Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Foru Planei erantzuten die, eta Lurralde Historikoen arabera antolatzen da. Planaren Anexo 15 eranskinean, existitzen diren instalazio nagusien zerrenda sartu da.

2016rako, hiri-hondakinen arloan, lurralde-planen ikerketatik abiatuta lortutako instalatutako tratamendu-gaitasunari dagokionez, EAEn, 470.000 tonako tratamendu mekaniko biologikoko gaitasuna izango da⁵; **hori nahikoa da Planean jasotako aurreikusitako sorrerarako eta helburuak betearazteko.**

Laburbilduz, hiri-hondakinei dagokienez Plana amaitzean aipatutako hondakin batzuen (biohondakinak, ontziak...) tratamendurako azpiegituren oraingo beharrak, lurralde-plangintzetan hada jasota daudenak, konponduta egotea espero dugu, bai eta oraindik konpondu gabe dauden eta, ondorioz, plan honetan jasota dauden bestelako batzuenak ere (egiturazko fibrozementua biltzeko eta gaika sailkatzeko gunean, etxeko hondakin arriskutsuak eta GEEHak, birziklagarriak diren hiri-hondakinak birziklatzeko tasa, lehen mailako hiri-hondakinen isuria, GEEHak, ehunak, tamaina handikoak berrerabiltzeko prestatze-tasak handitzea...).

⁵ 120.000 tona Araban, 180.000 tona Bizkaian eta 170.000 tona planifikatuta Gipuzkoan.

**Bilboko
tratamendu mekaniko-
biologikorako instalazioa.**
Iturria: Garbiker

**Arabako tratamendu
mekaniko-biologikorako
instalazioak.**
Iturria: Arabako Biokonposta

**Zabalgarbiko
balorizazio energetikorako
instalazioak.**
Iturria: Garbiker

PLAN- GINTZA

1. PRINTZIOAK

Planak helburuak eta ekintzak oinarritu beharreko oinarritzko zortzi printzipio identifikatzen ditu:

Gizakien osasuna eta ingurumena babesteko printzipioa

Hondakinen arloko jarduerak giza osasunaren eta ingurumenaren aurkako eragin oro saihestu beharko dute, eta bat etorri beharko dute klima-aldaketaren aurkako borrokaren estrategiekin. Hori da edozer ingurumen-politikaren oinarritzko printzipioa.

Hondakinen kudeaketako hierarkiaren printzipioa

Hondakin onena sortzen ez dena da. Horregatik, prebentzioa eta berrerabiltzeko prestakuntza dira funtsezko oinarriak sorrera hori saihesteko; aldiz, birziklapena eta balorizazioa (lehentasun-ordena horretan) dira bultzatu beharreko aukerak, jadanik sortutako hondakina baliabide izaten jarraitu ahal izateko.

Autosufizientzia-, gertutasun- eta unibertsalitate-printzipioak

Nagusiki garraioari lotutako arriskuak eta ingurumen-inpaktuak minimizatzeko, hondakinak gertuen dauden instalazio egokietan tratatu beharko dira; horrek azpiegituren sare egokia eskatuko du, edozein ekoizlek antzeko arreta-baldintzak izatea bermatzeko, haren kokapen geografikoa edozein dela ere.

Ekoizlearen erantzukizun zabalduaren eta eragile guztien erantzunkidetasunaren printzipioak

Hondakinen arloko araudi berrietan ekoizleak are erantzukizun handiagoa du bere produktu edo zerbitzuari dagokionez, berau diseinatzen duenetik, harik eta haren bizitza-amaiera iritsi arte. Horrenbestez, life cycle thinking deritzona

barneratzea eta ekodiseinu-praktikak aplikatzea Europa osoan heldu beharreko erronka handienetako bat dira.

Gardentasun- eta partaidetza-printzipioa

Hondakinen kudeaketan, gardentasuna eta trazabilitatea handitzeak hondakinen hierarkiaren aplikazioa faboratzen du. Eragile guztiek parte hartzea, berriro ere, funtsezko zutabea da bi aspektu horiek erdiesteko.

Bizi-zikloaren printzipioa eta baliabideen ekonomia zirkularra

Lehengaien eskasiarengatik eta ekoizpen-eredu berrien behararengatik bereizitako kontinentean, hondakinen kudeaketa-hierarkiaren aplikazioak baliabideen ekonomia zirkularra faboratu behar du; hori hondakinetan gordetako materialak euren bizitza-zikloaren amaieran fabrikazio-zirkuituan berriro sartzea maximizatzeraz dago zuzenduta.

Iraunkortasunaren, merkatu berdearen sustapenaren eta enplegu-sorreraren printzipioak

Ingurumen-, gizarte- eta ekonomia-faktoreen oreka funtsezkoa da gizartearen eredu jasangarria bultzatzeko. Hondakinen eremuan, hiru faktore horien bateratzea ez da soilik posible, emaitzak biderkatzea ere ahalbidetzen du. Kudeaketa-hierarkia aplikatzeak berrerabiltzeko prestatutako produktuei zein berreskuratutako materialei irteera ematen dien merkatu berdea sustatuko du.

Kudeaketa eraginkorraren printzipioa

Baliabideen optimizazioa funtsezkoa da nahi ditugun helburuak erdiesteko. Administrazioak erantzukizun hori bere gain hartu eta rol ereduemailea izan behar du, honako hauen bidez: administrazioaren sinplifikazioa eta arintzea, gardentasuna erakundeen arteko lankidetzaz, baliabideen koordinazioa eta irtenbide integralen bilaketa.

2. HELBURU ESTRATEGIKOAK

Egungo egoera, aplikatu daitezkeen araudi-esparrua, aipatutako printzipioak eta detektatutako helburuak kontuan izanda, honako helburu estrategiko hauek proposatzen dira:

3. TAULA PLANAREN HELBURU ESTRATEGIKOAK

Helburu estrategikoak

- Sortutako hondakinen kopuru totala % 10 **jaitea** 2020rako, erreferentzia urtetzat 2010 hartuta; baita hondakinen arriskugarritasuna jaitea ere.
- Hondakinen **gaikako bilketa eta bereizketa** gutxienez % 75ekoa izatea 2020an, eta bilketa-sistema espezifikoak ezartzea arazo bereziak eragiten dituzten hondakinentzat.
- Hondakinen % 60 **berrerabilpenerako, birziklapenerako eta balorizaziorako prestatzea** 2020rako, bide batez EAEn hondakinen arloan dauden arazo nagusiei irtenbidea emanez.
- Hondakinen ezabapena optimizatzea, hondakin primarioen isurpenarekin amaituz** eta isurpenok minimizatzeako bitartekoak garatuz **gertutasun eta autosufizientzia printzipioak** ezartzea exijituz hondakinen balorizazio eta ezabapenean, betiere baldintza baliokideetan eta **martxan dauden zabortegien eragina minimizatuz egin badaiteke.**
- Hondakinen arloko **informazioa** eta gardentasuna hobetzea; hondakinen arloko **kudeaketa administratiboa erraztu eta bizkortzea**, hondakinen arloko araudiak irekitako aukerak baliatuta; eta **merkatu berdea eta enplegu-sorrera sustatzea**, Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Plana garatuz eta ezarriz.

3. JARDUERA-PROGRAMAK

Halaber, EAeko 2020 Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planean, **5 jarduera-programa** ezartzen dira; horietako bakoitzak zehaztutako 5 helburu estrategikoetako bati erantzuten dio. Hona hemen:

- **Prebentzio Programa**
- **Gaikako Bilketa eta Bereizketa Programa**
- **Hondakinen Berrerabilpenerako, Birziklapenerako eta Balorizaziorako Programa**
- **Eliminazioa Optimizatzeako Programa**
- **Administrazioaren Eredugarritasunaren eta Gobernu Egokiaren Programa**

Jarduera-programa bakoitza hondakin-korronte zehatzen egoera edo zeharkako egoerak edo problematikak hobetzera zuzendutako hainbat jardueratan garatzen da.

Artelanetan erabilitako itsas hondakinak. Biodibertsitatearen Zentroa, Madariaga dorretxea.

Iturria: Xandi Krezeder, Skeleton Sea kolektiboko kidea

Jarduera-programa bakoitzean, lehenasuna eman zaie **problematika edo korrante nagusiei**, honako irizpideen arabera:

- **Lege-baldintzaren existentzia:** programa bakoitzean, lotutako lege-betekizuna duten korranteei emango zaie lehenasuna.
- **Tamaina:** kopuru handiena sortzen duten korranteei emango zaie lehenasuna edota, kopuru handiena ez badute ere, euren sorrerak goranzko joera duten korranteei.
- **Arriskugarritasuna:** korrante arriskutsuenei ere lehenasuna emango zaie, euren ingurumen-inpaktu handiagoa dela eta.

— Programa zehatzerako **hobekuntza-gaitasuna** (prebentzioa, gaikako bilketa eta bereizketa, berrerabiltzeko prestakuntza, birziklapena eta balorizazioa).

— **Merkatuko aukerak sortzeko gaitasuna:** euren ebazpenean merkatuko aukerak sortzen lagunduko duten korranteak.

Jarduerek, hortaz, problematika zehatz baten konponketari erantzuten diote, eta «instrumentuen mixa»ren kontzeptuan oinarrituta daude antolatuta. Korrante bakoitza barne hartzen duen jarduera-estrategia edo programa hurrengo taulan ikus daiteke. Hurrengo ataletan, 5 programetako bakoitzarekin lotu nahi dena azaltzen da.

4. TAULA

PLANEAN LEHENTASUNA EMANDAKO HONDAKIN-KORRONTTEAK, HELBURU ESTRATEGIKOEI EGINDAKO EKARPENAREN ORDENAREN ETA JASOTZEN DITUZTEN JARDUERA-PROGRAMEN ARABERA

Lehenasuna emandako hondakin-korrontteak	Jarduera-programa			
	Prebentzioa	Gaikako bilketa eta bereizketa	Berrerabiltzeko prestakuntza, birziklapena eta balorizazioa	Eliminazioa optimizatzea
Biohondakinak	•	•	•	•
Eraikuntzako eta eraispeneko hondakinak (EEH)	•	•	•	•
Edukiontziak	•	•	•	•
Etzetresnak eta bestelako GEEH	•	•	•	•
Hondeatutako lurzoruak (hondatuak eta ez hondatuak)	•		•	
Altzairugintzako zepak	•		•	•
Paper-orearen lohiak	•		•	•
Galdaketako hondarrak	•		•	•
HUA lohiak	•		•	•
Pilak, bateriak, fluoreszenteak eta EHA	•	•		
Disolbatzaileak, pinturak eta bernizak, olioak eta taladrinak...	•		•	
Erabiltzen ez diren ibilgailuak (EEI) eta erabiltzen ez diren pneumatikoak (EEP)	•		•	
Merkurioa duten hondakinak		•		
Egiturazko fibrozementua		•		
Hondakin fitosanitarioak eta zoosanitarioak		•		
Papera eta kartoia, beira, metalak, zura,		•	•	•
Itsasontzien desegitetik ateratako hondakinak			•	
Autogestionatu daitezkeen hondakinak			•	
Zabortegeko materialen aprobetxamendua				•
Eliminatzerara bidaltzen diren hondakin arriskutsuak eta EAETik kanpo tratatutako hondakinak				•

Aurrea hartzeko programa

Europako ingurumen politikaren apustua hondakinen kantitatea prebenitzearen aldekoa da, hondakinen hierarkiaren lehen aukera gisa. Hori hala da bizi-zikloaren analisi-ikerketek edozer hondakin-tratamenduk hondakina sortu gabe sortzen direnak baino ingurumen-inpaktu handiagoak inplizitu dituela erakusten dutelako.

Hondakinen prebentzioak lotura estua du produktuen eta zerbitzuen diseinuaren edo ekoizpen-ereduen hobekuntzekin, eta kontsumo-jarraibideen eragin handia du. Horregatik, sentsibilizazio-kanpainak beste jardueramota batzuekin koordinatu behar diren funtsezko jarduerak dira; izan ere, kontsumitzailearen ingurumen-jokabidearen hobetu gabe, prebentzioa ez da gauzatuko.

Soul es un envase para huevos fabricado mediante técnicas de ecodiseño que reducen en un 15% el consumo de papel. Se fabrica a partir de residuos de papel del contenedor azul.

Fuente: CEMOSA

Prebentzio-programaren azken helburua hazkunde-ekonomikoaren eta hondakinen sorrerari lotutako giza osasunaren eta ingurumenaren gaineko inpaktuaren arteko bananketa lortzea da.

Programaren Helburu Estrategikoa sortutako hondakinen kopuru totala % 10 jaitea da 2020rako, erreferentzia urtetzat 2010 hartuta.

Prebentzio-programa honekin lortu nahi diren **Helburu Zehatzak** honako hauek dira:

- Hondakin-kopuruaren eta horien toxikotasunaren sorrera murriztea, hondakinen sorreraren eta garapen ekonomikoaren arteko bananketarantz bideratuta.
- Berrerabil daitezkeen produktuen berrerabilpena sustatzea, horiek hondakin bihurtzea saihesteko.
- Elikagaien xahubidea murriztea, prozesatu, banaketa eta kontsumo eraginkorrigoaren edo beste helburu batzuetarako aprobetxamenduaren bidea (elikagai-bankuak...).
- Autokonpostajearen sustapena landa-eremuetan, edo komunitate-konpostajea dentsitate txikiko bizileku-eremuetan.
- Produktu batzuetan gai toxikoak ordez daitezzen bultzatzea, eta erabilera bakarrek plastikoz ez-biodegradagarriko poltsak ere ordeztea.
- Europako Batzordeak onartutako hondakinak prebenitzeko Teknologia Erabilgarri Onenen (TEO) ezarpena sustatzea.
- Herritarrei sortutako inpaktuak minimizatzearen garrantziaren, eskuragarri dauden aukeren eta aipatutako ondasunen eta zerbitzuen kontsumo eta erabilera iraunkorra egin ahal izateko irizpideen berri ematea eta horien inguruan sentsibilizatzea.
- Aipatutako produktuen balio-kateko eragile ezberdinei sortutako inpaktuak minimizatzearen berri ematea eta horien inguruan sentsibilizatzea.

Gaikako Bilketa eta Bereizketa Programa

Gaikako bilketak eta bereizketak ezaugarri homogeenak dituzten hondakinak lortzea ahalbidetzen dute, eta horrek horien balorizazio hobea errazten dute.

Hondakin arriskutsuen kasuan, bereizketa are garrantzitsuagoa da; izan ere, arriskugarritasun txikiagoko beste hondakin batzuk kutsatu eta masan bildutako hondakinei aplikatu daitezkeen etorkizuneko tratamenduak indargabetu ditzakete.

Espaloiko gaikako bilketako sistemen ezarpena lurralde guztietara dago hedatuta. Bilketa horiek beste zerbitzu batzuekin osatzen dira; hala nola, Garbiguneak eta puntu berde mugikorrek.

Industria-hondakinei dagokienez, horien zati bat ez da behar bezala bereizten eta, azkenean, nahastuta jasotzen da; hori industri-nahasketa deritzo. Oso zaila da nahastutako hondakin horiek balioztatzea; beraz, oso garrantzitsua da ekoizleak balioztatu daitezkeen hondakinak bereiztera bultzatzen dituzten neurriak azpimarratzea eta zabortegiek balioztatu daitezkeen hondakinak dituzten nahastutako hondakinak ez hartzea.

Bestetik, sorrera hedatuko hondakin arriskutsuen korranteak daude, hobekuntza-tarte zabalarekin, euren gaikako bilketari eta bereizketari dagokienez, amaierako kontrol eta kudeaketa hobea lortzeko; hala nola, egiturazko fibrozementua, amalgamak, urak eta merkurioa duten beste hondakin batzuk, etxeko hondakin arriskutsuak, edo lehen sektoreko produktu fitosanitarioak edo zoosanitarioak.

Ondorioz, gaikako bilketa eta bereizketa funtsezkoak dira; izan ere, hondakin horietako materialak edo energia berreskuratzea edo behar bezala kudeatzea ahalbidetuko duen beste edozer birziklapen- edo balorizazio-tratamendurako aurreko urratsa da. Gaikako bilketa eta bereizketa denbora eta, batzuetan, horretarako, inplikaturako eragileen eta bilketa-sistemen beharrezko arteko koordinazioa behar dituen neurria da. Horregatik, Planaren esparruan, badira gai honen inguruko korrante sortu berriak balorizazio- edo birziklapen-helburuak proposatzen ez dituztenak, gaikako bilketaz eta bereizketaz gain, eta aurrerantzean horiek ezarri ahal izatea espero da. Gainera, Europako legeriak jadanik

bilketa-tasak markatutako korranteak daude; beraz, gutxienez tasa horiek lortzea izango da helburua.

Programaren **helburu estrategikoa** «2020an, hondakin **gaikako bilketa eta bereizketa** gutxienez % 75ekoa izatea, eta bilketa-sistema espezifikoak ezartzea da, arazo bereziak eragiten dituzten hondakinentzat».

Helburu zehatzek korrante bakoitzarekin eta legeriak markatutako edota Plan honen esparruan ezarritako bilketa-tasak lortzearekin dute zerikusia (aipatutako helburu zehatzak jardueren ikuspegi-zutabearen barnean sartu ditugu).

Hurrengo taulan, programa honetako lehenetsuak korranteak, erakusten dira, bai eta gaikako bilketarako eta bereizketarako artikulatu beharreko jardueren eta tresnen lehenetsuak ere, lehenetsuna emandako problematika bakoitzari dagokionez.

Gaikako bilketa, edukiontzi-sistema desberdinen, atez atekoaren edo garbigune mugikorren bidez.

Iturria: Irekia, Diario Vasco.com eta El correo.com

Berrerabiltzeko Prestakuntza, Birziklapen eta Balorizazio Programa

22/2011 Legea aldatzen duen ingurumen arloko neurri larrien abenduaren 19ko 11/2012 Legearen 21. artikulua ezarritakoaren arabera, dagokien eskumen-esparruan eta kalitate handiko berrerabilpena eta birziklapenerako prebentzio- eta sustapen-printzipioei erantzunez, ingurumen-agintariak beharrezko neurriak hartuko dituzte, produktuak berrerabiltzea sustatzeko lehenetsun-sistemak eta berrerabilpenerako eta birziklapenerako prestakuntza-jarduerak ezar daitezzen. Beste neurri batzuen artean, berrerabil daitezkeen hondakinak biltegitratzeko tokiak ezartzea eta berrerabiltze-sare eta -zentroak ezartzeko laguntza ematea sustatuko dira. Halaber, berrerabil daitezkeen prestatutako produktuak eta produktu birziklatuak sustatzeko neurriak bultzatuko dira, kontratazio publikoaren bidez eta kudeaketa-planetako helburu kuantitatiboan bitartez.

Programari lotutako helburu estrategikoa hondakinen % 60 berrerabilpenerako, birziklapenerako eta balorizaziorako prestatzea da, 2020rako, bide batez EAEn hondakinen arloan dauden arazo nagusiei irtenbidea emanez

Beraz, **helburu zehatzek 22/2011** legeak eskatutako edota, zehazki, «2020rako EAEko hondakinak prebenitzeko eta kudeatzeko Planaren» esparruan ezarritako lehenetsuna emandako korronteen tasekin dute zerikusia.⁶

Beraz, berrerabiltzeko prestakuntzarako, birziklapenerako eta balorizaziorako programa honekin lotu nahi diren **helburu zehatzak** honako hauek dira:

- EEHen balorizazio-estrategia amaitzea, zehaztutako egoera naturaleko materialak kanpo utzita, % 70eko pisuko balorizazio-tasa lortu arte.
- GEEHak berrerabiltzeko prestakuntza sustatzea.
- Lehenetsuna emandako hiri-hondakinen korrante bakoitzerako zehaztutako balorizazio-tasak lortzea ikus Tabla 16 taula, jarraian, horrekin, guztira, gutxienez, pisuaren % 50 lortu beharko duten paper-, metal-, beira-, plastiko-, biohondakin-frakzioen edota bestelako frakzio birziklagarrien balorizazioa sustatuta.

- HEZen, altzairugintzako zepen, galdaketako hondarren, pasta-paper lohien eta HUA lohien korrante nagusien balorizazio-estrategiak amaitzea, horrela, korrante bakoitzerako zehaztutako balorizazio-tasak lortuta ikus Tabla 16, jarraian.
- Itsasontziak desegiteko irizpideak ezartzea eta zabaltzea, ahalik eta birziklapen eta balorizazio handiena lortzeko, sektorearekin batera.
- Hondakin arriskutsuen autogestioa sustatzea.
- Merkatu berrien garapena eta industria-hondakin ez arriskutsuen balorizazio-prozesuetatik ateratako bigarren mailako erabilera eraginkorra sustatzea, beste lehengai batzuen ordez.

Hurrengo taulan, berrerabiltzeko prestakuntzarako, birziklapenerako eta balorizaziorako Programan garatu beharreko jardueren funtsezko aspektuak eta **lehenetsunezko korrontek** azaltzen dira, bai eta jarduera horiek zehaztasunez garatutako Planaren orrialdeak ere.

Altzairugintzako zepak tratatzea eta eraldatzea, Bilboko portuko harri-lubetan erabiltzeko hormigoi-blokeek lehengai gisa erabiltzeko.

Iturria: TECNALIA

⁶ 22/2011 Legearen ezarritako 22.1. artikulua:

- 2020 aurretik, paper-, metal-, beira-, plastiko-, biohondakin frakzioetarako edo bestelako frakzio birziklagarrietarako berrerabiltzeko prestakuntzara eta birziklapenera zuzendutako etxeko eta merkataritzako hondakinen kopurua guztira % 50 izan beharko da, gutxienez, pisuari dagokionez.
- 2020 aurretik, hondakinen zerrendako 17 05 04 kategorian definitutako egoera naturaleko materialak izan ezik, berrerabiltzeko prestakuntzara, birziklapenera eta materialen beste balorizaziora zuzendutako eraikuntzako eta eraiospeneko hondakin ez arriskutsuen kopurua ekoiztutako pisuaren % 70 izan behar da, gutxienez.

Eliminazioa Optimizatzeko Programa

Eliminazioa optimizatzeko programa hondakin-hierarkiaren azken mailari erantzuten dion programa da eta, ondorioz, bere helburua kudeaketa-mota hori minimizatzea edo optimizatzea da, prebentzioaren, berrerabiltzeko prestakuntzaren, birziklapenaren edo balorizazioaren alde.

Programaren helburu estrategikoa «Hondakinen ezabapena optimizatzea da, hondakin primarioen isurpenarekin amaituz eta isurpenok minimizatzeko bitartekoak garatuz gertutasun eta autosufizientzia printzipioak ezartzea exijituz hondakinen balorizazio eta ezabapenean, betiere baldintza baliokideetan eta martxan dauden zabortegien eragina minimizatuz egin badaiteke».

Kasu honetan, programa honetan korronteei lehentasuna emateak irizpide zehatzak jarraitzen ditu, izaera ezberdinak izateagatik, eta zerikusi handiagoa du isurtzeari utzi behar dioten korronteekin, hondakinen hierarkiaren aurreko estrategietako hobekuntza-aukeren arabera. Ondorioz, erabilitako irizpideak honako hauek dira:

- Sortzen duten problematikaren konpontze-indar handia duten korronteak, aurreko estrategien bidez.
- EAetik kanpo eliminatzen ari diren hondakinak.

Alde horretatik, ideia korronte horien isuria ahalik eta gutxien mugatzea da, Planaren denborazko esparruan, aurretik, hierarkiaren beste estrategiak landuta.

Eliminazioaren minimizazio-programa honekin lortu nahi diren **helburu zehatzak** honako hauek dira:

- Hiri-hondakin biodegradagarrien isuriari buruzko lege-betekizunen betearazpena.
- Lehen mailako hiri-hondakinen zero isuria, 2016rako.
- Balioztatu daitezkeen korronteen eliminazioa murriztea.
- Gure lurraldetik kanpo eliminatutako hondakinen % murriztea, tratamendua, orokorrean, EAEn baliokideak diren baldintzetan egin daitekeenean.
- Osasunerako edo ingurumenerako arrisku onartezina diren zabortegiak identifikatzea, eta aipatutako arriskua onargarritasun-mailetara murrizteko neurriak hartzea.

Hurrengo taulan, programa honetarako **lehentasunezko korronteak** eta eliminazioaren optimizazio-programarako zehaztutako jardueren gakoak azaltzen dira.

Hiri-hondakinen zabortegiak eta Argalarioko segurtasun-biltegia, zigilatu eta behar bezala egokitu ostean.

Iturria: Ihobe

Administrazioaren Eredugarritasunaren eta Gobernu Egokiaren Programa

Programaren helburua administrazioaren jarduerekin zerikusia duten hondakinen arloko zeharkako beharrei erantzutea da, administrazio-kudeaketa osoa hobetzeko.

Programari lotutako helburu estrategikoa «hondakinen arloko informazioa eta gardentasuna hobetzea; hondakinen arloko kudeaketa administratiboa erraztea eta bizkortzea da 22/2011 Legeak zein hondakinen arloko araudiak irekitako aukerak baliatuta; bai eta merkatu berdea eta enplegu sorrera sustatzea ere, Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Plana garatuz eta ezarriz».

Helburu hori helburu estrategikoa lortzen lagunduko duten hurrengo **helburu zehatzetan** azaltzen da:

- Hondakinen arloko informazioa eta estatistika hobetzea, bai eta hondakinen ekoizpenaren eta kudeaketaren gardentasuna eta kontrola zein jarraipena ere, plangintza hobea lortzeko, administratuari informazioa emateko eta erakunde gorenei informazio-betekizunei erantzun azkarragoa emateko.
- ILPSren administrazio-izapideen % 75 sinplifikatzea, 2016rako hondakinen inguruko legeria berriak irekitzen dituen aukeren arabera.
- Sortutako eta ekoiztutako kopuruei buruzko informazioa eta Autonomia Erkidegoen arteko tokialdaketen kontrol-mekanismoak hobetuko dituen hondakinen lekualdaketen informazio-sistema izatea.
- Hondakin-korrante ezberdinen kategorizazioa, kontabilitatea eta trazabilitatea hobetzea.

Ogasun Saila Ingurumenekoarekin elkarlanean ari da erosketa publiko berdeko irizpideak zehaztu eta sailaren baldintza agirietako batzuetan ingurumen-irizpideak txertatzeko, garbiketakoan, kasu.

Iturria: Ihobe

4. IBEHARREZKO AZPIEGITURAK

Azpiegiturekin lotuta sustatu beharreko jarduerak

Hondakinen korrante nagusientzat zer azpiegitura behar diren xehe-xehe aztertuta, ondorioztatzen da honako jarduerak hauek sustatuko direla azpiegiturei dagokienez:

1. Gipuzkoan EEHak balorizatzeko azpiegituren beharretarako bideragarritasun-azterlanak egingo dira, bai eta kutsatu gabeko hondatutako lurrak sailkatu eta tratatzeko eta ondoren balorizatu ezin daitekeen emaitzazko frakzioa isurtzeko ere.
2. Galdaketako hondarren, pasta- eta paper-lohien eta HUA lohien aurretratamendurako edo tratamendu berrietarako sistemak garatzen lagunduko da, horiek birziklatzeko eta/edo energetikoki eraginkortasunez balorizatzeko.
3. Industriako hondakin arriskutsuen eta ez-arriskutsuen gaikako bilketa eta bereizketa hobetzea sustatuko da, funtsezkoa baita hori balorizazioa hobetzeko.

4. Etxeko egiturazko fibrozementuaren, etxeko hondakin arriskutsuen eta GEEHen gaikako bilketa eta bereizketarako gune egokiak ezartzea sustatuko da lurralde osoan.
5. Pilen eta ehunen gaineko beharrezko jarduerak garatuko dira (ez horrenbeste azpiegiturak, baina bai informazioa ematea eta sentsibilizatzea lehendik daudenak ongi erabil daitezen).
6. Hondakinen tratamendurako instalazioetako birziklatu ezin daitezkeen bero-ahalmen handiko hondakinen balorizazio energetikoa sustatuko da (txatarrarekin batera doazen egur-hondarrak edo tratamendu mekaniko-biologikorako, ontziak bereizteko instalazioetako edota EEHaen tratamendurako instalazioetako hondakin jakin batzuk).

Instalazio berriak ezartzeko irizpideak

Hondakinen Planak hondakinen kudeaketako instalazio berriak ezartzeko kontuan izan beharko diren ingurumen-irizpide batzuk zehazten ditu, izan litezkeen lotutako ingurumen-irizpideak saihesteko edota, bestela, minimizatzeko. Irizpide horiek kontuan izan behar dira honako hauetan:

- Hondakinen kudeaketarekin erlazionatutako instalazio berrien instalaziorako kokapenen definizioa.
- Aipatutako instalazioen ezarpena ahalbidetzen duten planak onartzeko prozeduretan zein helburu horrekin aurreikusitako proiektuak baimentzeko garatutako ingurumen-analisia.

Planaren testu osoan garatutako ingurumen-irizpideak hurrengo aspektuen inguruan egituratzen dira, Ingurumen Administrazioaren zuzendariaren 2014ko apirilaren 20eko Ebazpenaren bidez igorritako Erreferentziazko Dokumentuan ezarri bezala:

- Neurketa.
- Kokapena.

Nolanahi ere, Planean zehaztutako ingurumen-irizpideez gain, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Plan Sektorialean sartutako bestelako irizpideak ere kontuan izan beharko dira. Horiek hemen kontsultatu daitezke:
<http://www.ingurumena.ejgv.euskadi.net/r49-20698/eu/>

5. PLANAREN BALIABIDE EKONOMIKOAK

«2020ko Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planak» sei urteko indarraldia du, eta horren betearazpena 2015-2016 eta 2017-2020 aldietarako bi Jarduera Planen bidez antolatzen da, azken urtea hurrengoaren ebaluaziorako eta plangintzarako gordeta, dagokion kasuan.

Aurreikusitako epemugak bost urte gainditzen dituen heinean, Planaren aurrekontu-beharren konfiguraziorako faktore erabakitzaileetan ezjakintasun-maila esanguratsua dagoela esan daiteke, eta hori handitu egiten da indarraldiko azken urteetarako.

Horregatik, eta ezarritako helburuen lorpenaren premisatik abiatuta, jasotako jarduerak malgutasun-maila jakin bat aurkeztu behar dute, besteak beste, etorkizuneko ekonomia-eta ingurumen-bilakaerara egokitzeko.

Hurrengo urteetako bilakaera makroekonomikoaren inguruan ezjakintasuna egonda ere, eta Autonomia, Foru zein tokiko Administrazioaren aurrekontu-herstura egoera probablearen arabera, «2020rako Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planean» jasotako Jarduera ldoak betetzeko aurrekontu-beharren kalkulua egin da, Eusko Jaurlaritzako teknikarien irizpide adituaren bidez (Ingurumen Sailburuordetza eta Ihobe).

Plana garatzen duten Programa bakoitzerako urteko banakapena hurrengo taulan aurkezten da (ikus 5. taula).

Baldintzatzaile horiekin, Plana behar bezala betearazteko kalkulaturako aurrekontu eragilea **6.727.000 €** dira, Planaren indarraldiaren sei urteen artean banatuta. Nolanahi ere, 2016an, gauzatu beharreko jarduerak eta, ondorioz, data horretara eguneratutako lotutako zenbateko ekonomikoa birdoitzea ahalbidetuko duen Planaren azterketa egitea aurreikusten da.

5. TAULA

2020RAKO EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO HONDAKINAK PREBENITZEKO ETA KUDEATZEKO PLANA GARATZEKO AURREIKUSITAKO AURREKONTUAREN BANAKAPENA

Planaren aurrekontua programako	%
Prebentzioa	% 41
Gaikako Bilketa eta Bereizketa Programa	% 6
Berrerabiltzeko Prestakuntza, Birziklapen eta Balorizazio Programa	% 29
Eliminazioa Optimizatze Programara	% 2
Administrazioaren eredugarritasunaren eta gobernu egokiaren programa	% 22
GUZTIRA	6.727.000 euro

6. PLANAREN JARRAIPENA ETA EBALUAZIOA

Planaren Berrikuspen Erakundeak eta erantzukizunak

Jarraipen eta aldizkako berrikuspen lan hori Planaren Jarraipen Batzordeei dagokie. Bi batzorde eratuko dira: bat, Ingurumen Sailburuordetzaren diziplina anitzeko taldeak maila teknikoan eraturakoa, eta bestea, Ingurumen Sailburuordetzaren arduradun politikoak izango dituen maila exekutibokoa.

Urtero, **Jarraipen Batzorde Teknikoak** gutxienez honako hau jasoko duen txostena prestatuko du:

- Planaren adierazleen jarraipena (urte horretako emaitza metatuarekin, erreferentziazko helburuen aurrean).
- Jarduera bakoitzaren ebaluazioa, aurrerapen mailari, helburuari egindako benetako ekarpenari eta neurriaren balorazioari dagokionez.
- Ekitaldian zehar, Planaren garapenean nahastutako eragile ezberdinen asetasuna edo feedbacka.

Aipatutako txostena emaitzak «Planaren adierazleen agintemahaian», gauzatu beharreko aldaketa-proposamena eta «Planaren urteko Kudeaketa Planaren» proposamen-zirriborroa modu laburtuan proposatuko dituen «urteko laburpen exekutiboarekin» batera emango da.

Batzorde Exekutiboak aipatutako dokumentuak aztertuko ditu eta hurrengo ekitaldiko urteko kudeaketa-planean gauzatu beharreko aldaketen inguruan erabakiko du; aldaketak behar izanez gero, aipatutako ekitaldian inplikaturako eragileekin adostuko da.

Jarraipen-sistema eta lotutako dokumentazioa

Lehen aldian, Plana **2015-2016 bi urteko ekintza-plana**rekin batera joango da; horren gainean, dagokion urteko kudeaketa-plana eguneratzen joango diren urteko azaleko ebaluazioak egiten joango dira. Bi urtekoan amaieran, horren inguruko emaitzen eta informazio publikoaren argitalpena ekarriko duen horren azterketa sakona egingo da, bai eta urtero aztertzen jarraituko den hurrengo laurtekorako Lan Plangintza berriaren garapena ere.

Lotutako txostenen prestakuntza, jarraipeneko Batzorde Teknikoak EAeko hondakinak sortzeko eta kudeatzeko dinamikan **inplikaturako eragile talde** bat izango du lagun, Planaren garapen mailari buruzko ekarpenak zein aurreikusi bezala garatzen ari ez diren jarduera-ildoen aurreko proposamenak jasotzeko.

Planaren azken berrikuspena horren indarraldiaren azken urtean gauzatu da, 2020. urtean, horretarako, 2019ko inbentarioetako datuak eta adierazleak izanda; horrek 2020. urtean lortzea aurreikusten diren emaitzen joera emango du. Berrikuspen horrek indarraldian lortutako emaitzak ebaluatzea ahalbidetuko du, eta 2020koa ordezkaturako duen hondakin-plan berriaren plangintza egiteko oinarria emango du. Oraingoan, lortutako azken emaitzak ere argitaratuko dira.

**Artelanetan erabilitako itsas hondakinak.
Biodibertsitatearen Zentroa,
Madariaga dorretxea.**

Iturria: Xandi Krezeder, Skeleton Sea kolektiboko kidea.

Jarraipen-adierazleak

Helburu estrategikoen betearazpena ebaluatzeko, taulan jasotako adierazleak ezartzen dira:

6. TAULA

2020KO EAEKO HONDAKINAK PREBENITZEKO ETA KUDEATZEKO PLANAREN HELBURU ESTRATEGIKOEN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK

	Helburu partzialak - aldi baterako	Adierazleak
1. helburu estrategikoa: PREBENTZIOA	2010eko hondakin guztien gaineko % 5eko murrizketa 2016rako, eta % 10ekoa 2020rako.	<ul style="list-style-type: none"> Hondakin arriskutsuen sorrera-tonak. Hondakin ez arriskutsuen sorrera-tonak.
	Hondakin arriskutsuen sorreraren % 2ko murrizketa 2016rako, eta % 5ekoa 2020rako.	<ul style="list-style-type: none"> Eraikuntzako eta eraispeneko hondakinen sorrera-tonak.
	75 t hondakin/miloi euroko kopurua lortzea (EAEko BPG) 2020rako.	<ul style="list-style-type: none"> Etxeko eta Merkataritzako Hondakinen sorrera-tonak. Sortutako miloi euro bakoitzeko sortutako hondakin-tonak.
	Hondakin arriskutsuen 24 t (kutsatutako lurzoruak, egiturazko fibrozementu-hondakinak eta PCB/PCT dituzten olioak/gailuak kanpo) / miloi euroko kopurua (industriako BPG) lortzea 2020rako.	<ul style="list-style-type: none"> Sortutako hondakin arriskutsuen tonak (kutsatutako lurzoruak, egiturazko fibrozementu-hondakinak eta PCB/PCT dituzten olioak/gailuak kanpo) / EAEko industriako BPG.
	Etxeko hiri-hondakinen 448 kg /bizt.urteko kopurua lortzea 2016rako, eta 443 kg/bizt.urte (hiri-hondakinen 961.723 t) 2020rako.	<ul style="list-style-type: none"> Sortutako hondakin ez arriskutsuen tonak (EEH kanpo)/ EAEko industriako BPG.
	Biohondakinen, edukiontzien, etxeko HAen, EEHen eta GEEHen sorreraren % 5etko murrizketa 2016rako, eta % 10ekoa 2020rako.	<ul style="list-style-type: none"> EAEEn per capita sortutako Etxeko eta Merkataritzako Hondakinen tonak (kg/(bizt.-urte)). EEEn piezen edo osagaien berrerabilpen %.
Erabilera bakarreko plastikozko poltsa ez biodegradagarrien % 80ren ordezkapena 2016rako, eta % 100ekoa 2018rako, eta lotutako beste lege-betekizun batzuk	<ul style="list-style-type: none"> Erabilera bakarreko plastikozko poltsen ordezkapen %, 2007an merkaturatutakoei dagokienez. 	
2. helburu estrategikoa: GAIKAKO BILKETA ETA BEREIZKETA	Biohondakinen gaikako bilketa eta bereizketa % 30era arte handitzea 2016rako, eta % 60ra arte, 2020rako.	<ul style="list-style-type: none"> Gaikako bilketaren eta bereizketaren tasa globala. Biohondakinen gaikako bilketa- eta bereizketa-tasa.
	EEHen gaikako bilketa eta bereizketa % 65era arte handitzea 2016rako, eta % 75era arte, 2020rako.	<ul style="list-style-type: none"> EEHen gaikako bilketa- eta bereizketa-tasa.
	Paperaren, beiraren, edukiontzien, metalaren eta zuraren gaikako bilketa eta bereizketa % 50era arte handitzea 2016rako, eta % 60ra arte, 2020rako.	<ul style="list-style-type: none"> Paperaren, beiraren, edukiontzien, metalaren eta zuraren gaikako bilketa- eta bereizketa-tasa.
	Pilen eta baterien gaikako bilketa eta bereizketa % 60ra arte handitzea 2016rako, eta % 80ra arte, 2020rako, eta pila- zein metagailu-mota ezberdinetarako 1991/157/CEE Zuzentarauak ezarritako baldintzak betetzea.	<ul style="list-style-type: none"> Olioen eta koipe jangarrien gaikako bilketa- eta bereizketa-tasa. Zuntzen eta haien zatiki berrerabilgarrien gaikako bilketa- eta bereizketa-tasa.
	4 korrontetarako bilketa-sistema egonkorak ezartzea: amalgamak eta merkurioa duten urak eta beste hondakin batzuk, nekazaritzako eta abeltzaintzako instalazioetako hondakin fitosanitarioak eta zoosanitarioak, etxeko HAK eta egiturazko fibrozementua.	<ul style="list-style-type: none"> Pilen eta baterien gaikako bilketa- eta bereizketa-tasa. GEEHen gaikako bilketa- eta bereizketa-tasa (kg/bizt.urte). GEEHen gaikako bilketaren eta bereizketaren % (aurreko hiru urteetan, EAEko merkatuan sartutako GEEekin konparatuta.) Martxan jarritako bilketa-sistemak eragindako eragileekin batera.

(.../...)

Helburu partzialak - aldi baterako	Adierazleak
Sortutako GEEHen % 2 berrerabiltzeko prestatzea 2016rako, eta % 5, 2020rako.	• Hondakin Arriskutsuen balorizazio materialaren %.
Korrante birziklagarrien (papera eta kartoia, beira, plastikoak, metala, zura) % 40 berrerabiltzeko eta birziklatzeko prestatzea 2016rako, eta % 50, 2020rako.	• Hondakin Ez Arriskutsuen balorizazio materialaren %.
Biohondakinen % 20 birziklatzea 2016rako, eta % 50, 2020rako.	• Eraikuntzako eta Eraispeneke Hondakinen balorizazio materialaren %.
GEEHei buruzko 2012/19/UE Zuzentarauak ezarritako GEEH kategorია bakoitzeko gutxienezko balorizazio- eta birziklapen-helburuak lortzea, 2015 eta 2018 urteetarako	• Hiri Hondakinen balorizazio materialaren %.
Gutxienezko eraginkortasun-mailak lortzea, pilen birziklapenaren arloan, 1991/157/CEE Zuzentarauaren arabera.	• Korrante birziklagarrien berrerabiltzeko eta birziklatzeko prestakuntzaren %.
Gehienez, 2015eko urtarrilaren 1erako, gutxienez, ibilgailu bakoitzeko eta urteko batezbesteko pisuaren % 95 berrerabiltzeko eta balioztatzeko helburua lortzea. Data hori baino lege, gutxienez, ibilgailu eta urte bakoitzeko batezbesteko pisuaren % 85 berrerabili eta birziklatu beharko da.	• Hondakinen gaikako bilketaren eta bereizketaren %.
Altzairugintzako zepa beltzen % 75 birziklatzea 2016rako, eta >% 90, 2020rako.	• Gaikako bilketa- eta bereizketa-programaren korronteen bilketa-tonak.
Papergintzako lohien % 70 balioztatzea 2016rako, eta % 95, 2020rako.	• GEEHen birziklapen edo balorizazio %, kategoriaka.
HUA lohien % 90 balioztatzea 2016rako, eta ≈% 100, 2020rako.	• Gaika bildutako olioien birziklapenaren %.
Galdaketa-hondarren % 50 birziklatzea 2016rako, eta % 75, 2020rako.	• Gaika bildutako olioien balorizazioaren %.
EEHen % 60 birziklatzea 2016rako, eta % 70, 2020rako (170504 EHZ kanpo).	• Gaika bildutako olioien berroneratzearen %.
Hondakin arriskutsuen % 63 balioztatzea 2016rako, eta % 65, 2020rako.	• EElen birziklapenaren %.
	• EElen balorizazio energetikoaren %.
	• Edukiontzien birziklapenaren % (guztira eta materialaren arabera: paper-kartoia; metala, plastikoa eta zura).
	• Edukiontzien balorizazio energetikoaren % (guztira eta materialaren arabera: paper-kartoia; metala, plastikoa eta zura).

(.../...)

(.../...)

	Helburu partzialak - aldi baterako	Adierazleak
4. helburu estrategikoa: EZABAPENAREN OPTIMIZAZIOA	<p>2016rako lehen mailako hiri-hondakinen zero isuria eta hiri-hondakin biodegradagarrien isuriari buruzko lege-betekizunak.</p> <p>2010eko % 49ko eliminazioa gehieneko % 40ra murriztea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zabortegian utzitako biohondakinen %. • Zabortegian utzitako altzairugintzako zepen, pasta-paper lohien, HUA lohien, EEHen harri-frakzioaren eta moldekatzeko hondarren eta zatiki finen %. • Zabortegian utzitako hiri-hondakinen %. • Aldez aurreko tratamendurik gabe isuritako hiri-hondakinen %. • Desugerketa-azidoen, taladrinen eta erabilitako industria-olioen, pilen eta metagailuen eliminazio %, EAetik kanpo eta barnean, eta EAEn. • EAetik kanpo eliminatutako hondakin arriskutsuen tonak.
5. helburu estrategikoa: ADMINISTRAZIOAREN ETA GOBERNU ONAREN EREDUGARRITASUNA	<p>Inbentarioen % 100 hurrengo urteko lehen 6 hilabeteetan argitaratzea.</p> <p>Administratuen asetasuna >7, 2020rako administrazio-simplifikazioari eta bizkortzeari dagokionez.</p> <p>Enplegu berdearen sustapena, hondakinen kudeaketarekin erlazionatutako enplegua % 6 handituta.</p> <p>Eragindako izapideen % 75 sinplifikatzea 1016rako, eta % 100, 2020rako.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • EAEko inbentarioen balioztatzea eta EEren zein Europako Ingurumen Agentziaren aldetik, 2016an. • Administratuen asetasuna 10etik 7 baino handiagoa, 2020rako administrazio-simplifikazioari eta bizkortzeari dagokionez. • Inbentarioen erabilgarritasunaren balorazioa, 10etik 7tik gorakoa den plangintzaren informazio-betekizunei eta garapenari erantzuna emateko, 2016rako. • Hondakinen kudeaketarekin erlazionatutako enpleguaren handiagotzea. • Sinplifikatutako izapideen %.

7. MERKATU-AUKEREN SUSTAPENA

2020KO EAEko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planaren printzipioetako bat «Iraunkortasuneko, merkatu berdearen sustapeneko eta enplegu-sorrerako printzipioa» da. Printzipio honekin, ez da ingurumen-

aspektua bakarrik kontuan izan nahi planifikatzerakoan, Planaren ekonomia- eta gizarte-aspektuak ere izan nahi dira kontuan. Horregatik, bereziki garrantzitsua iruditzen zaigu merkatu berdeko aukeren sustapen argia dakarten jarduerak hautatzea. Jarraian, aipatutako aukerak eta horiei lotutako Jarduera Programa identifikatzen dira.

7. TAULA MERKATU-AUKERAK ETA LOTUTAKO JARDUERA-PROGRAMA

Merkatu aukerak	Lotutako Jarduera Programa
Konponketako eta bigarren eskuko merkatuen sustapena (etxetresnak, EEI eta pneumatikoak, tamaina handikoak, zuntzak, liburuak, eta abar)	Prebentzio Programa
Solteko, biltegiatzeko eta itzulerako sistemen sustapena	Prebentzio Programa
GEEHen bilketan eta berrerabiltzeko prestaketan laguntzea	Gaikako Bilketa eta Bereizketa Programa
Ekoetiketa duten edo Erosketa Publiko Berdetik abiatuta frogatutako ingurumen-hobekuntzak sartzen dituzten produktu ekodiseinatuen sustapena , eta ekodiseinuko, Environmental Product Declaration (EPD) ekoetiketatzeko eta Eraikuntza Iraunkorreko ziurtagirien sustapena	Prebentzio Programa
Hondakinen balorizaziotik datozen bigarren mailako produktuen eta lehengaien sustapena, ezarritako kalitate-estandarrak beteta	Prebentzio Programa / Berrerabiltzeko Prestakuntza, Birziklapen eta Balorizazio Programa
Itsasontzien desegitearen eta horien osagaien birziklapenaren eta balorizazioaren sektore iraunkorraren sustapena	Berrerabiltzeko Prestakuntza, Birziklapen eta Balorizazio Programa
Hondakinen prebentzio- eta balorizazio-teknologiaren sustapena, bai eta EEHen eta lurzoru kutsatuen tokiko tratamenduena	Prebentzio Programa / Berrerabiltzeko Prestakuntza, Birziklapen eta Balorizazio Programa
Hondakin arriskutsuen prebentzio-, egonkortze- eta arriskugarritasunaren murrizketa-teknologiaren sustapena, horien isuria optimizatzeke	Eliminazioa Optimizatzeke Programa

JARDUERA ZEHAZTEN ERANSKINA

1. PREBENTZIO PROGRAMAREN JARDUERA ZEHATZAK

BIOHONDAKINAK	Epea
P-A1-1 Herritarrei zuzendutako komunikazio- eta sentsibilizazio-kanpaina sustatzea, Planaren indarraldian zehar, elikagaiak alferrik galtzea minimizatzeko (etxeko kontsumoaren ondoko hondakina), Europako Batzordeko LIFE proiektuaren esparruan.	2015-2020
P-A1-2 Etxeko eta komunitateko konpostajearen jarduera orokortuak foru-planetan sartzea bultzatzea.	2015-2020
P-A1-3 Ostalaritza-sektorearekin borondatezko hitzarmenak bultzatzea, biohondakinen prebentzioa sustatzeko.	2015-2020
P-A1-4 Azalera handien zein saltoki txikien banaketa-sektorearekiko lankidetzaren sustatzea, jadanik martxan jarritako ekimenak sustatzeko, biohondakinek saihesteko (elikagai-bankuetara entregatzea...) eta erabilera bakarreko plastikozko merkataritza-poltsa ez biodegradagarrien betekizuna betetzeko.	2015-2020
P-A1-5 Biomasa energia ekoizteko biomasaren hondakina ez dela erabakitzen duen arau teknikoa prestatzea.	2015-2020
P-A1-6 HHKOekin, sorreraren ondoriozko ordainketa ingurumenaren lege orokor berrian sartzea lantzea, hondakinen sorrera prebenitzeko tresna gisa, eta udalekin eta Mankomunitateekin lan egitea, horren ezarpenean.	2014
P-A1-7 Nekazaritzako eta elikadurako sektorearekin biohondakinen prebentzioa lantzea.	2016-2019

ERAIKUNTZAKO ETA ERAISPENEO HONDAKINAK (EEH)		Epea
P-A2-1	Industrializatutako eraikuntza-prozesuak sustatzea (aurrefabrikatuak erabiltzea, hondakinen sorrera prebenitzeko).	2016-2020
P-A2-2	Eragile ekonomikoekin (lanen sustatzaileak) borondatezko hitzarmenak adostea sustatzea, eraikuntza iraunkorreko praktikak aplikatzeko, birgaikuntza eta eraispin selektiboa bultzatzea eta, eraikuntza- eta eraispin sektoreko eragileen artean, eraikuntza iraunkorreko, birgaikuntzako eta eraispin selektiboko teknikak zabaltzea.	2014-2020
P-A2-3	Hondakinen kudeaketa-planetan eta EEHen kudeaketa-ikerketetan, eraikuntza- eta eraispin-enpresek gauzatuko dituzten prebentzio neurriak eta berrerabilpeneko-eragiketak sartzea bultzatzea.	2014-2020
P-A2-4	Erraz berrerabil edo birzikla daitezkeen eta, euren balio-bizitzaren amaieran, hondakin gutxiago edo substantzia arriskutsuen eduki txikiagoa sortzen dituzten eraikuntza-sektorerako produktuen I+G+bren bultzada.	2015-2020
P-A2-5	Eraispinetik ateratako materialak sortutako helburu berdinetarako erabiltzea sustatzea, ekoizleen eta sustatzaileen aldetik.	
ONTZIAK		Epea
P-A3-1	Fabrikatzaileen eta inportatzaileen artean, edukiontzien ekodiseinua sustatzea, prebentziora, berrerabilpenera eta birziklapenera begira.	2014-2020
P-A3-2	Borondatezko hitzarmena sustatzea banaketa-sektorearekin, fabrikatzaileekin, marka handiekin eta saltoki txikiekin, gordailu-, itzulera- eta itzultze-sistemak sustatzeko (GIIS).	2016-2020
P-A3-3	Edukiontzien hondakinen sorrera txikiagoa eta jatorrizko bereizketa egokia sustatuko duten herritarren sentsibilizazio-kanpainak egitea.	2014-2020
P-A3-4	Planaren helburuen arabera, edukiontzi industrialen hondakinak prebenitzeko enpresa-planak bideratzea, ILPSren diru-laguntzei lotutako helburuekin eta neurri zehatzen proposamenarekin.	2014-2019
P-A3-5	Industria-beiraren ea hornidura-beiraren korronteak prebenitzeko ekimenak bilatzea, gaikako bilketa eta bereizketa bideratzeko eta bi ekimenak bateratzeko, edukiontzia ez den beiraren zikloa itxita.	2015
P-A3-6	Edukiontzien EELSKekin hitzarmena sinatzea, fabrikatzaileen arteko ekodiseinua sustatzeko (pizgarriak, birziklagarritasun-maila jakin batzuk lortuz gero), zerbitzuaren unibertsaltasuna bermatzeko, helburuak betetzeko, etab.	2015-2016

ETXETRESNAK ETA BESTELAKO GEEH		Epea
P-A4-1	Ekodiseinuaren bidez sustatzea: — produktuak zerbitzuengatik trukatzea (product service system) — egun produktuetan erabilitako substantzia arriskutsuen ordezeko aukerak bilatzea eta — produktuak desmuntatzea eta konpontzea errazten duten jarduerak sustatzea.	2014-2019
P-A4-2	Eskualdeetako Lantaldearen eta Europako Batzordearen aurrean, produktuen iraunkortasuna handitzearen aldeko ekimenak eta horien berme-epea handituko duen legea sustatzea.	2015-2016
P-A4-3	Jasangarritasun handiagoa eta bizitzaren amaierako hobekuntzak dituzten produktuei zerga-abantailak ematearen aukera aztertzea.	2016-2019
P-A4-4	Herritarrak informatzeko/sentsibilizatzeko kanpainak sustatzea, gailu elektriko/elektronikoen erosketari/erabilerari dagokionez.	2015-2019
P-A4-5	Enpresak informatzeko/sentsibilizatzeko kanpainak sustatzea, gailu elektriko/elektronikoen erosketari/erabilerari eta, orokorrean, makineriari buruz.	2014-2019
P-A4-6	Foru Aldundiekin eta fabrikatzaile/banaketa-sektorearekin lan egitea, merkaturatutako gailuen konponketa sustatzeko.	2016-2019
P-A4-7	GEEHen eta pilen EELSKekin hitzarmena sinatzea, fabrikatzaileen arteko ekodiseinua sustatzeko (pizgarriak, birziklagarritasun maila jakin batzuk lortuz gero), Tokiko Erakundeek euren eskumeneko hondakinen bilketan duten parte-hartzea zehazteko, berrerabiltzeko prestakuntzara zuzendutako taldeen % ezartzeko, zerbitzuaren unibertsaltasuna eta lege-helburuen betearazpena bermatzeko, trazabilitatearen hobekuntza lantzeko, berrerabiltzeko prestakuntzarako baimena duten enpresei gailu berrerabilgarriak entregatzea sustatzeko, etab.	2015-2016
PILAK, BATERIAK, FLUORESZENTEAK, ETXKO HONDAKIN ARRISKUTSUAK		Epea
P-A5-1	Pilak edo bateriak kontsumitzen ez dituzten produktuak dituzten eta, izanez gero, berriz kargatzekoak diren eta, ahal bada, hain substantzia arriskutsuak ez dituzten pilekin egindako produktuak dituzten EAeko fabrikatzaileen/banatzailen ordezeko aukerak bilatzea.	2014
P-A5-2	Herritarrak sensibilizatzeko kanpainak sustatzea.	2015-2019
P-A5-3	Administrazio publikoak (Zerbitzu Orokorrak, Osakidetza, Ertzaintza, etab.) eta pribatuak (produktuen banatzaileak eta banaketa-sektorea orokorrean) diren etxeko produktu arriskutsuen erosle handiei erosketa berdearen inguruko laguntza eta informazioa eskaintzea.	2015-2019
P-A5-4	Ordezko aukeren ikerkuntza Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planean sartzea (ZTBP).	2015-2019
P-A5-5	EAEko fabrikatzaileen/banatzailen ordezeko aukerak bilatzea, etxeko produktu kimikoetarako.	2015

ERABILTZEN EZ DIREN IBILGAILUAK ETA ERABILTZEN EZ DIREN PNEUMATIKOAK Epea

P-A6-1	Jarduera-sektorearekin lan egitea, piezen berrerabilpena sustatzeko eta hierarkia-printzipioa aplikatzeko, kamioiena barne (web-sustapenean eta tresnerian laguntzea..., hondakinen kontabilitatea eta horien kudeaketa errazteko memoria-eredua ezartzea, gas hozgarriak erauzteko trebakuntza eta hondakinak esportatzeko, etab.).	2016-2020
P-A6-2	Erabiltzen ez diren pneumatikoen berrerabilpena sustatzea eta horien zerbituzioa eta berrerabiltzeko prestakuntza sustatzea. Gainera, pneumatikoen balorizazio materialerako jarduerak ere sustatuko dira.	2016-2020
P-A6-3	EElen EELSKekin hitzarmena sinatzea, fabrikatzaileen arteko ekodiseinua sustatzeko (pizgarriak, birziklagarritasun-maila jakin batzuk lortuz gero), zerbitzuaren unibertsaltasuna bermatzeko, helburuak betetzeko, etab.	2015-2016
P-A6-4	Ibilgailu handietarako birkautxuztatutako edo birmoldatutako pneumatikoen Erosketa Pribatua eta Publikoa sustatzea, erosketaren aurrean.	2016-2020
P-A6-5	ekoizle handien pneumatiko-hondakinen minimizazio-planak sustatzea eta horien jarraipena egitea.	2014-2019

HONDEATUTAKO LURZORUETARAKO JARDUERAK (HONDATUAK ETA EZ HONDATUAK) Epea

P-A7-1	EAEko errealitatean aplika daitezkeen tokiko tratamendu-teknologiaren bideragarritasunari buruzko ikerketak sustatzea, eta aipatutako tokiko saneamendu-teknologiaren erabilera sustatzea, erauzketaren eta isuriaren aurrean.	2015-2020
P-A7-2	Erauzketaren ordezkari aukeren sustapena, udaletako Hirigintza Sailekin, eta hirigintzako arauetan zein aparkalekuen eta biaduktuen kontratazio-agirietan sartzea.	2015-2016
P-A7-3	Euskal udalerrietan, kutsatutako lurzoruen kudeaketaren integrazioari eta hirigintzan hondeatutako lurzoruen berrerabilpenari edota balorizazioari buruzko irizpideak sustatzea.	2015-2016

ZEHARKAKO JARDUERAK, HONDAKINEN PREBENTZIOAREN ARLOAN		Epea
P-A8-1	Sortzen ari diren hondakinetarako ikerketa sustatzea, horiek zeintzuk diren, zer kopurutan sortzen diren eta zeintzuk sortzen dituzten arazo gehienak jakiteko.	2016-2017
P-A8-2	Industriaz arduratzen den Sailarekin hitzarmena sustatzea, korrante horien prebentziorako ikerketa ZTBPN sartzeko.	2015
P-A8-3	EAEko teknologia-zentroetara eta unibertsitateetara irizpideak eramatea, arlo horretako ikerketa sustatzeko.	2015
P-A8-4	Hondakinen prebentzioa sustatuko duten erakustaldi-proiektuak garatzea eta emaitza arrakastatsuak eragindako sektoreetara eramatea.	2014-2020
P-A8-5	Eragindako sektoreei, bereziki hondakin arriskutsuen eta substantzia arriskutsuen murrizketaren hondakinen prebentzioko ekimen arrakastatsuen garapenean laguntzea, Teknologia Garbien Euskal Zerrendaren eta berariazko zein kanpoko diru-laguntzen bidez.	2014-2020
P-A8-6	Prozedura zehatzak prestatzeko eta azpiproduktuaren aitortpena errazteko mekanismoak ezartzea.	2015-2017
P-A8-7	Azpiproduktuen aitortpena eskatzen duen sektoreen batekin, garapena lantzea ⁷ .	2016-2019
P-A8-8	Europar onartutako TEOen ezarpena sustatzea (IPPC transposizio lege dekretua), diru-laguntzen eta zerga-kenkarien bidez.	2017-2019
P-A8-9	952/1997 Errege Dekretuak onartutako hondakin arriskutsuen Minimizazio Ikerketaren inguruko jarduerak sendotzea, bere garrantziaren definizioaren, edukiaren azterketaren eta balorazioaren, urteko jarraipenaren, enpresen aholkularitzaren, eta abarren bidez, hondakin arriskutsuen ekoizle handiek euren hondakinen sorrera eta arriskugarritasuna prebenitzeko neurriak hartzeko betekizuna euren gain har dezaten.	2014-2019
P-A8-10	Industria-konsumitzaileentzako minimizazio-planak sustatzea, helburu eta neurrien proposamen zehatzekin; hala nola, ILPSren diru-laguntzak eta produktuen balio-bizitza luzatzera zuzendutako jardunbide egokiak eta teknologia garbiak sustatzea (taladrinak, olioak, etab.).	2015-2019

2. GAIKAKO BILKETA ETA BEREIZKETA PROGRAMAREN JARDUERA ZEHAZTUAK

BIOHONDAKINAK, PAPERA ETA KARTOIA, BEIRA, ZURA, METALAK, EDUKIONTZIAK, GEEH, PILAK ETA ERABILITAKO OLIOAK		Epea
S-A1-1	Hondakinen foru-planetan, etxeko zein ostalaritzako eta etxekoen antzekoak diren (arrandegiak, harategiak...) biohondakinen beste ekoizle handien biohondakinen gaikako bilketaren eta bereizketaren unibertsalizazioa sustatzea.	2014-2016
S-A1-2	Korrante horien bilketa- eta kontabilizazio-estrategiaren baterako proiektua sustatzea, Hiri Hondakinen Gidalerro berrien esparruan.	2014-2016
S-A1-3	Foru Aldundiekin eta berrerabiltzeko prestakuntzaren kudeatzaileekin lan egitea, eta banaketa-sektorearen inplikazioa baloratzea, 3 Lurralde Historikoetako baldintza egokietan dauden GEEHen bilketa sustatzeko, konpontzeko eta, ondoren, bigarren eskuko moduan saltzeko (Garbiguneetan biltegitzeko eremu zehatzak eta irizpideak gaitzea...).	2015-2016
S-A1-4	Banaketa GEEHen gaikako bilketan eta bereizketan zein trazabilitatean sartzeari sustatzea.	2016-2019
S-A1-5	GEEHen trazabilitate-teknologiaren eskala handiko aplikazioa bultzatzea.	2015-2019
S-A1-6	EAE mainan, horren aplikazioa zehaztu ondoren, sorreraren araberako aplikagarritasunaren ikerketa egitea, EAEko hiri- zein landa-eremuetan.	2014-2016
S-A1-7	Inplikaturako eragileekin, pilen gaikako bilketaren eta bereizketaren hazkundea lantzea, lege-helburuak gainditzeko, herritarrentzako bereizketa-erraztasuna eta bilketaren unibertsaltasuna sustatzeko (adibidez, etxeko edukiontzi txikiak entregatuta), udalerriratu guztietara iritsita. Pilen EELSKk sartzeari, hitzarmenaren sinaduraren bidez, eta pila arriskutsuen kudeaketaren garapenean laguntzea (NiMH, NiCd eta Litioa EAEn).	2015-2016
ETXEKO HONDAKIN ARRISKUTSUAK, LAN TXIKIETAKO HONDAKINAK, EGITURAZKO FIBROZEMENTUAK, MERKURIO-AMALGAMAK, ABELTZAINZAKO USTIAPENETAKO HONDAKIN FITOSANITARIOAK ETA ZOOSANITARIOAK		Epea
S-A2-1	HHKOren esparruan, Garbiguneetan onar daitezkeen hondakinak homogeneizatuko dituen arau teknikoak prestatzea; bertan, egiturazko fibrozementua, lan txikietako hondakinak eta etxeko gainontzeko hondakin arriskutsuak sartuko dira.	2014-2020
S-A2-2	Herritarrei zuzendutako sentsibilizazio-ekintzak zehaztea, termometroen eta merkurioa duten beste produktu batzuk behar bezala biltzea sustatzeko.	2014-2020
S-A2-3	Merkurioaren iturriari eta kudeaketari buruzko ezagutza sustatzea lehentasunezko sektoreetarako (adibidez: osasuna, kliniko publikoa eta pribatua). Odontologia-praktiken merkurio-isuriaren gutxikako murrizketa bermatuko duen Osasuneko eta Ingurumeneko erakunde eskudunen arteko lankidetzaren esparrua zehaztea eta ezartzea hiru Lurralde Historikoetako Odontologoaren eta Estomatologoaren Elkargo Ofizialekin (adibidez, iragazketa-tekniken erabilera sustatzea).	2015-2019
S-A2-4	Hondakin agrokimikoen (pestizidak, fitosanitarioak, zoosanitarioak, etab.) eta abeltzaintzako ustiapenetako medikamentuen hondakinen bilketa eta ondorengo kudeaketa koordinatzea, dagozkien Sailekin.	2016-2019

INDUSTRIA-NAHASKETAK ETA EEHA		Epea
S-A3-1	Industriako hondakinen gaikako bilketa eta bereizketa sustatzea eta industria-nahasketak bezalako hondakinen kudeaketa minimizatzea (enpresa-mota guztiei zuzendua).	2015-2017
S-A3-2	Industrialdeetako industria-nahasketen gaikako bilketa- eta bereizketa-estrategiaren analisia.	2016-2019
S-A3-3	Zepa beltzen, zurien eta erregogorren bereizketa sustatzea, hondakin-tipologia bakoitzaren ondoko balorizazioa errazteko.	2015-2017
S-A3-4	Ekoi-zeleen eta zabortegetako industria-nahasketen eta eraikuntzako zein eraispeneko jatorrizko bereizketaren ikuskapena lehentasunezko gai bezala Ikuskapen Planean sartzea, 3 urtez.	2015-2017

3. BERRERABILTZETAKO PRESTAKUNTZA, BIRZIKLAPEN ETA BALORIZAZIO PROGRAMAREN JARDUERA ZEHATZTUAK

ETXEKO HONDAKINETATIK DATOZEN BIOHONDAKINAK		Epea
R-A1-1	Existitzen diren eta etorkizuneko instalazioen ikerketa Foru Aldundiekin lantzea, gaika bildutako biohondakinen tratamendurako gaitasun nahikoa izateko, ahalik eta modu eraginkorrean (EAEko azpiegituren ikuspegi globala) eta, kasu bakoitzean, bilketa erlazioatutako azpiegiturara egokitzea.	2014-2016
R-A1-2	MAGRAMAko materialen erabilera-dekalogoia EAEn baldintzetara egokitzea.	2015-2016
R-A1-3	Korrante horren beste birziklatze-forma batzuen ikerketak sustatzea beste erabilera batzuetarako (pentsuak, kosmetika, elikagaien proteina-oinarriak...).	2016-2019
R-A1-4	Nekazaritzaz arduratzen den Sailarekin batera, konposta ongarri gisa erabiltzeko aukerak aztertzea, EAE barnean zein kanpoan.	2015-2017
R-A1-5	Biohondakinetatik ondorioztatutako produktuak ongarri organo-mineral gisa erabiltzea sustatzea, produktu ongarrien Errege Dekretuaren eta Ongarrien Araudiaren aldaketaren arabera.	2015-2017
R-A1-6	EAEko Azpiproduktu Organikoen Kudeaketa Gida argitaratzea.	2015-2017
R-A1-7	Foru Aldundiek gauzatutako ekintzen jarraipena, gaika zein masan bildutako biohondakinen % 100ak tratamendua jaso dezan.	2015-2019
R-A1-8	Plan honekin lerrokatutako Hiri Hondakinen Gidalerroen prestakuntza eta onarpena.	2014-2015

ERAIKUNTZAKO ETA ERAISPENEO HONDAKINAK (EEH)		Epea
R-A2-1	EEHtatik datozen birziklatutako agregakinen agindu teknikoa onartzea.	2014-2016
R-A2-2	Enpresei aholkua ematea, EEHtatik datozen materialen erabileraren arau teknikoa betetzen dela egiaztatzea.	2014-2016
R-A2-3	Erabilera berrien ikerkuntzarekin eta normalizazio teknikoarekin jarraitzea.	2014-2016
R-A2-4	Erosketa Publiko Berdeko tresnak garatzea; Etxebizitza eta Garraio Sailekin, eraikuntza-enpresa handiekin, arkitektoekin eta udalekin hitzarmenak sustatzea. Lan publikoetan birziklatutako agregakinen kontsumoaren derrigortasuna araudian sartzea, Eusko Jauriaritzako birziklatutako agregakinen erabileren Agindu Teknikoan preskribatutako erabilera ezberdinekin bat datozen gehieneko %etan.	2014-2020
R-A2-5	Udalei EEHen eta eraikuntza iraunkorraren prebentzioa, ekoizpena eta kudeaketa arautzen dituzten ordenantzen garapenean laguntzea.	2014-2016
R-A2-6	EEHen kudeaketa egokia ikuskapen-planean lehen tasun gisa sartzea 3 urtez.	2014-2016
R-A2-7	Zabortegeien Ingurumen Baimen Integratuetan, EAEko instalazioetan balioztatu daitezkeen EEHen onarpenera mugatzea.	2015-2017
R-A2-8	EEHen azpiegituren mapa eta sorrera eguneratzea.	2015
R-A2-9	Aldizka, EEHen Azken Kudeaketa Txostenak aztertzea, gutxika, sorrera-ratioak hobetzeko.	2014-2016
R-A2-10	Hondeaketako soberakinen kudeaketa egokia ziurtatzeko kontrol-kanpainak gauzatzea.	2014-2019
R-A2-11	Lan txikietatik datozen EEHen kudeaketa-azpiegituren eskuragarritasuna erraztea, onargarritasun-irizpideen homogeneousazioa sustatzeko.	2014-2016
R-A2-12	EEH Aurrezten tresna profesionalizatzea, bere erabilera inplikaturako eragile guztien artean zabaltzeko.	2014-2019
R-A2-13	Gipuzkoan eta Arabako kuadrilla zehatzen batean EEHen tratamendu-instalazioa ezartzeko bideragarritasuna aztertzea.	2015

ALTZAIRUGINTZAKO ZEPAK		Epea
R-A4-1	Altzairuaren fabrikazio-prozesuan hobekuntzak sustatzea, zeparen prebentzioa eta zahartzapen egokia sustatzeko, etorkizunean, kalitate hobeko agregakin siderurgikoa sortzeko.	2015-2016
R-A4-2	Zepen 34/2003 Dekretua aztertzea, azken hamarkadan beste hondakin batzuekin gauzatutako araudiaren aurreko ikerkuntzarekin bat datozen erabilera gehigarriak ahalbidetzeko.	2014
R-A4-3	Sektorearekin batera, zeparen egungo erabilera posibleak aztertzea eta, behar izanez gero, beste arau batzuen garapena sustatzea.	2014-2015
R-A4-4	Sektoreari horren hondakinen ondorengo balorizatorako beharrezkoak diren aurretratamenduak bilatzen eta ezartzen laguntzea, Teknologia Garbien Euskal Zerrendaren eta berriazko zein besteren diru-laguntzen bidez.	2014-2019
PASTA ETA PAPER LOHIAK (TINTA-KENTZE LOHIAK, ARAZTEGI-LOHIAK, KAUSTIFIKAZIOKO HONDARRAK ETA KARE-LOHIAK)		Epea
R-A5-1	Kudeaketa-bide egonkorrak hautatzea eta ezartzea (bide egingarriak baloratzea eta bideragarritasun handiena dutenak laguntzea, sektoreari epe motzean behar diren azpiegituren aldeko apustuan lagunduta).	2014-2016
R-A5-2	Hondakinen kudeaketa-hierarkiaren ikuspuntutik erabilera-bide hobeak identifikatzen dituzten kudeatzaileei lehentasunez baimena ematea eta, behar izanez gero, teknikoki arautzea.	2014-2019
R-A5-3	Berrerabilpena sustatzea destintatze-lohien eta efluenteen tokiko tratamendu-lohien frakzio organikoen eta inorganikoen prozesuan ⁸ .	2014-2016
R-A5-4	Balorizazio irtenbide zehatzen (sektorialak, ahal bada) eta aipatutako balorizazioa materializatzeko instalazioen aldeko sektorearen apustua lantzen duen Borondatezko Hitzarmena sinatzea, irtenbideen bilaketa ikerketen, berriazko edo besteren diru-laguntzen eta TGEZen bidez lagunduta, beharrezkoa izanez gero.	2014-2015
R-A5-5	I+G+b eta erakustaldi-proiektuak bermatzea, beste balorizazio-aukera batzuk bilatzeko, beharrezkoa izanez gero.	2014-2016

⁸ Erakustaldi-proiektu batean egiaztatuta da destintatze-lohietan frakzio organikoa eta inorganikoa bereizi daitezkeela; horrela, biek izan dezakete berrerabilpen-potentziala prozesuan, banaka.

GALDAKETAKO HONDARRAK (MOLDEKATZE BERDEKO HONDARRAK ETA ZATIKI FINAK ETA MOLDEKATZE KIMIKOKO HONDARRAK ETA ZATIKI FINAK)		Epea
R-A6-1	Berreskuratutako hondarren tratamenduek kalitatezko hondarrak sortzea sustatzea eta berreskuratutako hondarren ezaugarriak galdaketen artean zabaltzea, hondarren balorizaziorako instalatutako gaitasuna agortuta, horien isuriaren kalterako.	2015-2016
R-A6-2	Benetako balorizazio-irtenbideak eta gaitasunak aztertzea	2014-2015
R-A6-3	Zementu-enpresekin hitzarmenak sustatzea, gutxienez, galdaketako hondarren eta finen zati baten balorizaziorako, betiere, gainontzeko ordezeko berreskuratze- eta birziklapen-bideek balioztatu daitezkeen honda guztietarako gaitasunik ez dutenean ⁹ .	2014-2019
R-A6-4	Sektoreari horren hondakinen ondorengo balorizaziorako beharrezkoak diren aurretratamenduak bilatzen eta ezartzen laguntzea, Teknologia Garbien Euskal Zerrendaren eta berriazko zein besteren diru-laguntzen bidez.	2014-2019
HIRIKO HUA LOHIAK		Epea
R-A7-1	HUA lohien Dekretuaren betearazpena sustatzea, Nekazaritza Sailarekiko lankidetzaren bidez, HUA lohi horiek nekazaritzan behar bezala erabiltzea sustatzeko (nekazarientzako trebakuntza, gidak, irizpideak...).	2015-2019
R-A7-2	Balorizazioaren benetako gaitasunak eta ordezeko aukera posibleak aztertzea, sortutako balioztatu daitezkeen hondakin guztietarako gaitasunik izan ezean.	2016-2019
R-A7-3	Balorizazio-sektoreari merkatu eta balorizazio-gaitasun handiena duten bideetan laguntzea, Teknologia Garbien Euskal Zerrendaren, berriazko edo besteren diru-laguntzen edo erosketa berdearen bidez.	2016-2019
R-A7-4	Hondakina sortzen duen sektoreari beharrezko aurretratamenduak egiten laguntzea, Teknologia Garbien Euskal Zerrendaren edo berriazko zein besteren diru-laguntzen bidez.	2016-2019
R-A7-5	Araudi teknikoa prestatzea, gainontzeko jardueretatik beharrezkoa dela baderitzo.	2016-2019
R-A7-6	HUA lohien balorizazio-bideak aurkitzeko erakustaldi-proiektuak	2014-2016
ERABILTZEN EZ DIREN ITSASONTZIEN DESEGITETIK ATERATAKO HONDAKINAK		Epea
R-A8-1	Itsasontziak desegiteko irizpideak ezartzea eta zabaltzea, ahalik eta birziklapen eta balorizazio handiena lortzeko, sektorearekin batera, eta instalazioak baimentzea, aipatutako irizpideen arabera.	2016-2019

⁹ Horretarako, Eusko Jaurlaritzaren ikuspuntutik, zementu-enpresetan balioztatu beharreko lehentasunezko korronteen zerrenda ezartzea (galdaketako hondarrek lehentasuna izango dute). Zementu-enpresen auzo-erakundeen edo hainbat lan-bileren bidez izan liteke.

AUTOGESTIONATU DAITEZKEEN HONDAKINAK		Epea
R-A9-1	Autogestionatu daitezkeen hondakinak aztertzea.	2014-2016
R-A9-2	Hondakinen autogestioa sustatzea.	2016-2020
R-A9-3	Autogestio-eragiketen baimentzeari lehentasuna ematea.	2016-2020
HONDEATUTAKO LURZORUAK (HONDATUAK ETA EZ HONDATUAK)		Epea
R-A10-1	Beste toki batzuetan birziklatzeko, hondeatutako lurzoruen bizitza-amaiera zehazteko eta, jatorrizko tokian zein beste batzuetan, hondeatutako lurzoruen berrerabilpena sustatzeko irizpideak garatzea. Berrerabiltzeko helbide posibleen bilaketa (adibidez, harrobien berroneratzea).	2014-2016
R-A10-2	Hondakin geldoen betegarrien/zabortegeien baimena optimizatzea.	2014-2016
R-A10-3	Hondatutako/kutsatutako lurzoruen berreskuratze-azpiegituren bideragarritasunaren ikerketari berriro ekitea (hondatutako eta kutsatutako lurzoruen transferentzia-zentroa eta lurzoruen bankua).	2014-2020
ZEHARKAKO JARDUERAK, HONDAKINEN PREBENTZIOAREN ETA BALORIZAZIOAREN ARLOAN		Epea
R-A11-1	Ijezketa-hondakinen, mekanizatu-lohien, erregogorren, EEIEN zatiketako frakzio arinaren, GEEHen, burdinazkoak ez diren zepen, edukiontzi arriskutsuen, bioegonkortuen eta bestelakoen balorizazio-aukerak aztertzea (erakustaldi-proiektuak)	2014-2016
R-A11-2	Zementu-enpresetan kudeatu daitezkeen hondakinei lehentasuna ematen dien ikerketa prestatzea.	2016-2019
R-A11-3	TGEZen metodologia berritzeko aukera eta Planak sustatutako berrerabiltzeko prestakuntzako, birziklapeneko eta balorizazioko helburuekiko horren bermea aztertzea (ez birziklapenaren eta balorizazioaren arloan, Programa guztiak hartzen ditu barne).	2014-2019
R-A11-4	Hondakin arriskutsuen Onarpen Dokumentuen azterketa indartzea, ekoizleari balorizazio-tratamendua aplikatzea eskatuz, hondakinaren izaerak hala eskatzen duenean, eta EAEn existitzen diren tratamendu-aukeren berri ematea.	2016-2019
R-A11-5	Balorizazio-tratamendua aplikatzeko eskakizunaren betearazpen-mailaren gaineko kontrola indartzea, betiere, hondakinaren izaerak baimentzen duenean; Onarpen Dokumentuek jasotzen dute eskakizun hori.	2015-2016
R-A11-6	Desugerketa-azidoen ekoizle nagusiekin hitzarmenak sustatzea, horien birziklapena bultzatzeko, EAEko instalazioetan.	2015-2016
R-A11-7	Industria-olioen EELSKekin hitzarmena sinatzea, berrerabilpena, balorizazioa eta berroneratzea sustatzen jarraitzeko.	2015-2016
R-A11-8	BBA handiko hondakinen energia-balorizazioa sustatzea.	2016

4. ELIMINAZIOA OPTIMIZATZEKO PROGRAMAREN JARDUERA ZEHATZAK

BALIOZTATU DAITEZKEEN KORRONTEAK (GEEH, PAPER-KARTOIA, BEIRA, METALAK, EEHAK, ZEPAK, GALDAKETA-HONDARRAK, PAPERGINTZAKO LOHIAK, HIRIKO HUA LOHIAK, BIOHONDAKINAK, EDUKIONTZIAK)		Epea
E-A1-1	ekoizleen eta zabortegien Ingurumen Baimen Integratuetan zera jasotzea: frogen arabera balioztaezinak diren korronteak bakarrik utzi ahal izango direla zabortegietan.	2014-2019
E-A1-2	Zabortegian uztearen bidezko hondakinen eliminazioa eta betegarrien betearazpena arautzen duen 49/2009 Dekretuan jasotako zabortegian utz daitezkeen hondakinen zerrenda araudiaren arabera zabaltzea, egun EAEn balioztatu daitezkeen hondakin gehiago barne har ditzan.	2014-2016
E-A1-3	EAEn hondakinen isuriaren gaineko zerga aplikatzeari buruzko ikerketa prestatzea eta horren ezarpena sustatzea, isurtze- eta birziklapen-kostuak parekatzeko beharrezkotzat joz gero. Aipatutako ikerketan, beste autonomia-erkidego batzuekiko benchmarking bat barne hartuko da eta ondorioak MAGRAMAko Ingurumeneko Koordinazio Batzordearen aurrean jarrerak hartzeko erabiliko dira.	2016-2016
E-A1-4	EAEn gehiegizko gaitasuna duten tratamenduetarako azpiegiturentzako baimenak ematea ukatzea eragin dezaketen kasuak zehazten dituzten irizpideen zerrenda osoa egitea.	2014-2016
E-A1-5	Zabortegei monomaterialetarako edo eduki homogeen samarra duten zabortegietarako zabortegien meatzaritzaren balioa eta egingarritasuna aztertuko dituen ikerketa sustatzea.	2017-2018
E-A1-6	Zepen, galdaketa-hondarren, pasta-paper lohien, HUA lohien, EEHen, hondeatutako lurzoruen, GEEHen eta balioztatu daitezkeen beste korronte batzuen kudeaketa zuzena lehentasunezko gai gisa sartzeko Ikuskaritza Planean, elkarren segidako 3 urtez.	2014-2019
ELIMINATZERA BIDALTZEN DIREN ETA EAETIK KANPO TRATATZEN DIREN HONDAKINAK (MEKANIZATU-LOHIAK, DESUGERKETA-AZIDOAK, HONDAKIN OLIOTSUAK, ETAB.)		Epea
E-A2-1	Behar izanez gero, kostu osoak barneratuko dituzten eta, ezarritako hierarkiaren arabera eta gertuen dagoen instalazioan, kudeaketa erraztuko duten tresna ekonomikoak aztertzea eta martxan jartzea.	2014-2016
E-A2-2	Hondakinen arriskugarritasuna minimizatzea eta EAetik kanpo tratatzera bidalitako hondakinen kopurua murriztea.	2015-2018
E-A2-3	Azpiegiturek dituzten hondakin arriskutsuen tratamendua sustatzea EAEn (hala nola, lohiak, ur oliotsuak, etab.), ekoizleei existitzen diren aukeren berri emanda eta, inplikaturako kudeatzaileekin, hitzarmenak ezarrita.	2015-2016
E-A2-4	Hondakin horiek sortzen dituzten sektoreei horren hondakinen ondorengo balorizaziorako beharrezkoak diren aurretratamenduak bilatzen eta ezartzen laguntzea, Teknologia Garbien Euskal Zerrendaren eta berariazko zein besteren diru-laguntzen bidez.	2015-2019

5. ADMINISTRAZIOAREN EREDUGARRITASUNAREN ETA GOBERNU EGOKIAREN PROGRAMAREN JARDUERA ZEHATZAK

INFORMAZIOAREN HOBEKUNTZA		Epea
B-A1-1	Hondakin arriskutsuen, ez arriskutsuen eta hiri-hondakinen inbentarioak egitea, urtea itxi ondoko 6 hilabeteetan, eta haien kalitatea hobetzea	2014-2020
B-A1-2	Kontabilitatearen hobekuntza lantzea Foru Aldundiekin, hiri-hondakinen inbentarioaren esparruan eta, zehazki, lan txikia jatorri duten EEHak kalkulatzeko metodologia ezartzea ¹⁰ .	2014-2019
B-A1-3	Hondakinak kontabilizatzeko irizpideak adostea beste Foru Aldundi batzuekin eta MAGRAMAekin.	2015-2019
B-A1-4	e-administrazioa sustatzea, izapideak eta komunikazioak bizkortzeko, MAGRAMAekin koordinatuta.	2014-2020
B-A1-5	Administrazio-izapidetza erraztuko duen tipologiaren arabeko (GEEHenak, bereziki) kategorizazio-irizpideak egitea sustatzea.	2014-2015
B-A1-6	GEEHen eta bestelako hondakinen trazabilitatea bermatuko duen fluxu-sistema baten elaborazioa bultzatzea (EAetik kanpoko lekualdatzeetan eta kudeaketa-kate osoko trazabilitatean arreta berezia jartzea).	2015-2017
B-A1-7	Euren EHZ kodearen esleipenak arazoak ematen dituzten korronteei eta azkenean aplikatutako kudeaketa-eragiketei buruzko ikerketa eta ondoko interpretazio-gida egitea.	2015-2019
B-A1-8	Hondakinen arloko funtsezko elementu guztiak dituen informazio-sistema zehaztea eta izan litezkeen hobekuntzak aztertzea, eragindako eragileek informazioa erabiltzeko eta informazioa automatikoki eguneratzeko.	2017-2019
B-A1-9	Zabortegeen eta ekoizleen isuri-baimenak aldizka berrikustea.	2016 Y 2019
B-A1-10	Informazioan sakontzea, hondakinen arteko kudeaketa- eta lehiakortasun-datu errealak izateko, kudeaketa-bide beren bitartez, zementugintzarako lehentasunezko hondakinen zerrenda barne hartuta.	2014-2016
B-A1-11	Baimendutako kudeatzaileen eta zabortegeen zerrendak webgunean eguneratzea, baimendu eta hilabeteko epean.	2016-2020
B-A1-12	Hondakin Planaren jarraipena.	2014-2020

¹⁰ Eurostatek dokumentu berria argitaratu du 2012ko azaroan: Guidance on municipal waste data collection.

ADMINISTRAZIO-HOBEKUNTZA, SINPLIFIKAZIOA ETA ARINTZEA		Epea
B-A2-1	Administrazio-sinplifikazio aukerak aztertzea, hondakinen arloko egungo legeriaren arabera, eta hobetu daitezkeen prozedurak eta argibideak sinplifikatzea.	2014-2020
B-A2-2	2020rako, hondakinen kudeaketaren arloko izapidetze erredundanteen % 100 murriztea	2014-2020
B-A2-3	Hondakinen kategoria ezberdinak eta, bereziki, GEEHenak tratatzeko irizpide teknikoak prestatzea sustatzea.	2015-2019
HONDAKINEN MUGAZ BESTALDEKO TOKIALDAKETA		Epea
B-A3-1	Hondakinen mugaz bestaldeko tokialdaketa, lehentasuneko korranteak detektatzea, trebakuntza zein komunikazio kanpainak egitea eta, ondoren, eragindako eragile ekonomikoak ikuskatzea.	2014-2015
B-A3-2	Ogasun eta Herri Administrazio Ministerioarekiko (Zerga Agentzia) eta Nekazaritza, Elikadura eta Ingurumen Ministerioarekiko lankidetzarekin jarraitzea, gure lurralde-eremuko hondakinen trafikoaren kontrolari eta tokialdaketa-mota horren Ikuskaritza Planaren garapen egokiari dagokienez.	2014-2020
B-A3-3	Mugaz bestaldeko tokialdaketei lotutako dokumentazioan formatu elektronikoak erabiltzeko aukerak aztertzea	2014-2019
MERKATU BERDEAREN SUSTAPENA		Epea
B-A4-1	Planak ekonomikoki eragindako sektoreen jarraipena eta analisia, eta inpaktu hori leuntzen edo, behar izanez gero, bultzatzen lagunduko duten tresnen garapena.	2014-2020
B-A4-2	Hondakinen sorrera (edozer hondakin-mota) zergapetuko duten zerga-aldaketen aukeraren azterketa, lanaren gaineko zerga-kargak ordezkatuta. Hau da, zerga-erreforma berde partziala izango litzateke, enpresentzako eta herritarrentzako Oko zerga-kostuarekin, eta etekin hirukoitzarekin (ingurumenekoa, soziala eta ekonomikoa).	2015
B-A4-3	Planaren esparruan irekitako merkatu-aukeren identifikazioa eta horien ondoko bultzada, bigarren Ekintza Planean.	2016
B-A4-4	Baliabide publikoen erabileraren eraginkortasun-azterketa - planak sortutako inpaktuaren eta, Planarekin erlazionaturako ekimenetatik abiatuta, euskal enpresen merkatu-kuotaren handiagotzearen azterketa egitea.	2020
B-A4-5	Urtero CONFEBASK elkartearekin lankidetzan aritzea planean eragin handiena duten 5 jarduera ekonomikoen (Eraikuntza, Altzairua, Ore eta papera, Galdaketa, Hondakinen kudeatzaileak) hondakinen sorreraren eta kudeaketaren bilakaerarekin batera bilakaera ekonomikoa ere kontuan hartzeko.	2014-2020

HONDAKINAK PREBENITZEKO ETA KUDEATZEKO PLANAREN LABURPEN BETEARAZLEA / 2020

